

«SLOVENE» volja
da pošti na vse strani Ju-
goslavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej, K 180—
za pol leta " " " 90—
za četrt leta " " " 45—
za en mesec " " " 15—
za izposojnino celoletno K 240—

== Sobotna izdaja: ==
za celo leto " " " K 30—
za izposojnino " " " K 35—

SLOVENE

Inserati:
Enostolpna petstvarst (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 4.50
aradni razgledi, poslana
ltd. . . . po K 6.—
pri večjem naročilu popust
Najmanjši oglas 59/9 mm K 10,
lahja vsak dan izvzemati po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprav. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7583.

Vladna kriza.

Iz Belgrada prihajajo poročila, da ima-
mo zopet ministrsko krizo. Nesoglasja, ki
so bila v ministrskem svetu na dnevnem
redu, so butnila v debati o vol. redu od-
krito na dan. Vlada je nastala po medse-
bojnem kompromisu, tudi vladne predlo-
ge, ki jih je ta vlada predlagala parlamen-
tu, so bili sad sporazuma. Nobena v vladi
zastopana stranka ni v celoti videla v
redlogih realiziranih svojih želja in zahtev.
Tudi volilni zakon, kakor je izšel iz odse-
ka, je plod kompromisa. Naša stranka se v
mnogih, celo bistvenih točkah ne strinja
s predloženim osnutkom. Koncedirati je
morala mnogo, v marsičem popustiti, v
marsičem zopet mnogo koncedirati. Ve-
dela je, da sicer ne pridemo do volivnega
zakona. Na vse bistvene točke so se v mi-
nistrskem svetu zedinile koalirane stran-
ke, minister za konstitucijo, St. Protič, je
imel le nalogo, da zastopa misli celokupne
vlade v parlamentu. Ko je prišel volilni
načrt v plenem zbornice, so jeli demok-
ratje iz demagoških ozirov
fundirati proti posameznim
točkam volilnega načrta. Kaj
drugače kakor demagogija je, če v javni
zastopnikih v ministrskem svetu pristali
in so kot predlog vlade spravili pred zbor-
nico. Za pametnega človeka, ki pozna par-
lamentarne navade, je bilo takoj očitno,
da je opozicija obrnjena proti vladi sami,
in da mora, če jo resno mislijo, izzvati
vladno krizo. Ministrski predsednik, dr.
Milenko Vesnić, je ravnal čisto v duhu
parlamentarizma in parlamentarnih navad,
ko je odgovoril na demokratske, iz dema-
goških ozirov stavljenе izpreminjevalne
predloge k § 15, z vprašanjem zaupanja.
Ministrski predsednik je prosil Narodno
predstavništvo, naj sprejme ta paragraf v
obliki, kakor ga je predlagala vlada, v ka-
teri so zastopani tudi demokratje. Če zbor-
nica ne pristane na to, je za parlamentar-
nega ministrskega predsednika jasno, kaj
mu je storiti. Za demokratično čustvoval-
je dr. Vesnića je častno, da je na demo-
kratsko bojno napoved odgovoril: »Vi ste
parlament, vi boste odločili, jaz pa bom,
kar se tiče mene, izvajal konsekvence.«

Jugoslovanski klub je imel v tem
vprašanju težavno stališče. Je načeloma
za pasivno volilno pravico stanov, seveda
tudi učiteljev. Ker pa je volilni zakon kom-
promisni zakon, je razumljivo, da ne od-
govarja vsem načelom Jugoslovanskega
kluba. Moral je v marsikaterem načelnem
vprašanju popustiti, ako je hotel preprečiti
krizo v vladi. Sedanji težavni položaj, v
katerem se nahaja naša država, tako se je
izrazil podnačelnik kluba v debati, je tako
resen, da stranka ne more prevzeti nase
odgovornosti za krizo, ki bi nastala, ako bi
se klub protivil načelno proti obliki ome-
njenege kompromisnega predloga. Javno
je izjavil v zbornici, da bi klub iz omeje-
nih razlogov glasoval za vladni predlog,
ker je bil vedno za lojalno komentacijo in
tudi radi tega, ker smatrajo demokratje to
priliko za ugodno, da razbijejo vladno. —
Klub je kot član vladne večine lojalno ravnal,
prinesel, uvažujoč sedanji položaj države
in potrebo koncentracije, žrtve na račun
svojih načelnih zahtev in s tem dokazal,
da mu je državna korist več kakor
trenuten strankarski uspeh in da se tudi
ne boji zastrupljenih puščic, ki jih bodo
razni demagogi radi tega zadržanja in gla-
sovanja pošiljali v vrste naših pristašev.

Potemtakem ni težko uganiti, kakšne
politične posledice bi rodilo glasovanje
vladne stranke proti omenjenemu kompro-
misnemu predlogu. Pri glasovanju je ostala
vlada za štiri glasove v manjšini, dobila je
nezaupnico in s tem javen poziv, da izvaja
konsekvence. Vprašanje nastane sedaj, kdo
je delal na to, da se vlada razbije. Ali oni,
ki so glasovali za vladni predlog, ali oni,
ki so glasovali proti vladi? Na to vpraša-
nje ni treba dati resnega odgovora, dejstva
govore več kot preveč. Vrhunec politične
hinavščine je doseglo glasilo liberalne
stranke v današnji številki s trditvijo, da
sta Protič in Korošec nepostavno priprav-
ljala krizo. Strah jih je lastnega glasovanja.
So, kakor otroci, ki ne znajo presoditi
dalekosežnosti svojih dejanj in ukrepov,

Zato iščejo po storjenem činu po razlogih
in izgovorih, da bi nametali slepcem pes-
ka v oči, da bi še manj videli, in s tem
zvodili javno mnenje. V tem primeru se
jim maneuver ne bo posrečil. Dejstva kriče:
Demokratje so kljub opominu glasovali
proti kompromisnemu predlogu kon-
centracijske vlade. S tem so se iz-
rekli proti vladi in izzvali vladno krizo.

Verujemo zatrdilu »Slov. Naroda«, da
vsa rodoljubna javnost obsoja izbruh vlad-
ne krize z velikim ogorčenjem v času, ko
se nahaja država v težki zunanji krizi in
bi stranka morala zapostaviti svoje stran-
karske interese in delovati na to, da ima-
mo na krmilu močno vladno. To ogorčenje
se bo obrnilo edinole proti liberalnim
demokratom, ki dosledno uravnavajo svo-
jo politiko tako, da mečejo državo iz kri-
ze v krizo. Dejstva govore. Če drugim po-
ditate ogorčenje javnosti, s tem poizkuš-
nim zvodništvom javnega mnenja ne bo-
ste mogli nikdar odvaliti od sebe težke od-
govornosti, ki ste si jo s tem in drugimi
sličnimi čini nakopali. Demokratje vodi v
vseh njihovih politiki brezmejen pohlep po
politični moči. Zase zahtevajo povsod dvoj-
no mero, povsod naj obvelja le njihova vo-
lja. Zli duh te nenravne politike je Pribi-
čević, ki ima brez dvoma tudi na tej naj-
novejši krizi odločilen delež. Kakor je ne-
koč iz zgolj strankarsko političnih ozirov
paktiral z mažarsko vladno, tako hoče se-
daj igrati slično vlogo v naši državi. Po-
grabil je prvo ugodno priliko, ki se mu je
nudila, da je izzval krizo. Demokratstvo
časopisje hoče z raznimi za lase privleče-
nimi razlogi opravičiti svoje ravnanje in
s tem odvrniti odgovornost od sebe. Že
par dni so napovedovali krizo. Sedaj so
rinili v ospredje kot bližnji razlog krize
rekonstrukcijo pokrajinskih vlad, drugič
agrarno reformo, potem zopet vprašanje
našega izvoza. Ker so hoteli krizo izzvati,
so jo izzvali z glasovanjem pri petnajstem
paragrafu volilnega zakona. In sedaj se
držejo še iskati po povzročiteljih sedanje
krize! Politična neodkritostnost se je še
vedno maščevala in ne dvomimo, da se
bodo tudi nad demokrati njih politični gre-
hi maščevali.

Dr. J. P.

Naša zavest.

Majniška deklaracija! Naše sveto na-
rodno pismo Avstriji na predvečer zad-
njega dne: kakšna misel in kakšno živ-
ljenje je prešinilo v kratki dobi enega leta
do zadnje gorske kočice naše izmučene,
odrešitve čakajoče ljudstvo! Kakor požar,
ki ga ni mogoče omejiti, so letele iskre o
svobodi na vse strani. Vse je mislilo na
naše pismo in kaj bodo odgovorili nanj na
visokem Dunaju. Visoki Dunaj pa je okle-
val in se zvijal med pravico in krivico.
Čas pa je hitel, ker blizala se je ura pla-
čila za izdano kulturno misijo monarhije
na Balkanu. Rusija je bila med tem vrgla
v svetovni vrvež silno idejo o samoodločbi
narodov. Ideja je užigala še bolj in krepila
lastno misel. Avstrija je zadnje stoletje
pozabila, da je bila ona v prvi vrsti dolž-
na poravnati stari svoj dolg s polumese-
cem v Carigradu, ker se je dalje v sve-
tovni krizi postavila v eno fronto z njim
in pobratimila svoje blagoslovljene zas-
tave s polumesečem, zato je bila zapi-
sana od Prave na listo političnih mrtve-
cev — s polumesečem vred.

Naše ljudstvo si je bila odtujila že v
balkanski vojski. Ko so vsa srca drhtela
radi zmagovalnih dni naših balkanskih
bratov, je Dunaj koval tajne načrte, kako
bi uničil sad teh jugoslovanskih zmag. Po-
srečilo se mu je zasejati med brate prepri-
in razdvojiti srca Bolgarov in Srbov, da
so se spopadli tisti, ki so nedavno prej
prepevale skupno podili Turke iz Evrope.
»Sacro egoismo« monarhije je trium-
firal iz Czernin je bil, ki je največ pripo-
mogel do vojske med Srbi in Bolgari, on
poslanik v Bukarešti. In zopet je bil Czernin
tisti, ki je hotel uničiti naše sveto
pismo.

Prepozno! Ura sodbe se je blizala z
naglimi koraki.

Tekom svetovne vojske sredi neiz-
merne gorja se je odprlo našemu ljud-

stvu spoznanje, da je Avstriji dobro samo
za žrtve, da pa za njegove pravice Dunaj
nima nikakega srca. Ko je prešinilo vse
plasti naroda to spoznanje, da Avstrija ne
bo poznala nikdar pravice do Sievanov,
da jim Nemec in Mažar celo obljubujeta
še hujše zatiranje po dobljeni »zmagi«, te-
daj se je pričelo razkrajati v zaledju v
srčih množice stoletno spoštovanje in vr-
ste »železnih« naših polkov so se zama-
jale. Samo ena fronta je bila, ki je navla-
jala skoro do zadnjega nas vse brez izje-
me z nekim strahom in nezaupanjem:
fronta proti Italiji. Naša srca so bila v silni
muki. Zakaj, branili smo svojo posest, a
že slutili, da se ob Piavi odločuje mnogo,
mnogo, ako ne vse za nas ali proti nam.

Vpliv Wilsonovih točk.

In prišle so Wilsonove točke, prišlo
je zatem naše nepopisno zaupanje, da te
točke podero »patto di Londra«! Ne ka-
non in tanki, močnejše so bi-
le ideje, ki jih je vrgel v svet
najmočnejši zaščitnik enten-
te: Wilsonove točke so podrle
zadnji odpor v naših vrstah,
zakaj, radi njih smo razpredli na celi črti
boj proti Avstriji.

V zaupanju na iskrenost entente o sa-
moodločbi narodov smo podminirali fron-
to ob Piavi, da se je razdrobila in so se
mogle »zmagovite« čete Italijanov pola-
stiti ozemlja, ki ga jim je prineslo pre-
mirje.

Srbi in naši jugoslovanski dobrovolj-
ski polki na makedonski fronti, Slovenci
in Hrvati pa na Piavi so, najprej odločili
tako sijajno zmago v prid entente.

Te zavesti nam nihče ne vzame, tega
se zaveda naš sleherni invalid, sleherni
prostak, ki je pijan veselja, da je po Wil-
sonovi misli vstala velika naša svobodna
Jugoslavija, odstranil nemške oficirje in
postavil na čelo polkom svoje rodne po-
veljavnike.

»Cesarjevičev« polk je na častno ob-
ljubo v polni opremi šel v — dolgoletno
ječo italijanskega ujetništva, iz katerega
se jih tisoči niso več vrnili. Zgodovina na-
šega »železnega« polka iz tistih prvih dni
poloma je težka obtožba proti zavratnosti
Italijanov, bahajočih se s svojo »veličast-
no« zmago.

Da, prevarili so nas, ker smo zaupali
poštenim besedam Wilsonovim; odrezali
so nam najlepši kos zemlje, ker smo bili
pijani veselja, da se je pričela doba svo-
bode in miru. V naše kraje pa niso prihajali
kot zmagovalci iz razvitimi bojnimi za-
stavami; v naše kraje so prihajali z beli-
mi zastavami in tiho, dokler niso zasedli
vse premirne črte in potem pričeli kazati,
kakšne so tiste petnajstere točke Wilso-
novega visokega programa za obnovo Ev-
rope. Od 3. nov. 1918 poznamo vso neiz-
merno laž entente: da se je borila za svo-
bodo malih, zatiranih narodov! Rusija je
prva izrekla to načelo, ponovil Wilson,
a ententa le neizkreno pritrdila.

Zastarana listina.

Dejstvo ostane in noben kompromis
na podlagi patto di Londra ga ne izbriše,
da je Italija 3. nov. 1918 z zastarelo li-
stino v roki zatiralevala pred celim svetom,
da je stopila v vojno — radi svobode ma-
lih narodov. Dejstvo ostane dejstvo, da je
izrabila moč zmagovalca nad tistim, ki ni
bil kriv, da je nemška in mažarska solda-
teska oplenila beneško ravnino, kjer že
nad tisoč let biva skrajna veja našega
plemena.

Naš vojak ne bi bil nikdar pustil roj-
ne črte, če bi ne bil verjel, da je zmagala
Wilsonova beseda med zavezniki in da
Italija uveljavi gotovo samo patto di Roma.
To zavest je imela tedaj ob prevratu
večina, razun nekaterih, ki so od blizu
bolje poznali resnično iskrenost italijan-
ske politike.

Čemu ti spomini? Kakšno korist nam
nudiijo?

Nudijo nam zavest, da je Ita-
lija tisti trenutek, ko je pričela izvajati
zasedbo po načrtu londonskega dogovora,
stopila na pot gotove pogube! Stori-
la je nekaj v bistvu sličnega, kar sta
storili leto poprej Nemčija in Avstrija z
mirom v Brastu Litovskem, ko sta v ime-

nu »samoodločbe narodov« zasedli velik
del ruske zemlje... In kakor je bilo prišlo
med ljudi prepričanje tiste dni, da sta si
s tem podpisali gotovo smrt, tako smo
čutili tudi mi tiste dni, ko so prišle itali-
janske straže in spletle žično ograjo po
premirmi črti, da se ponovi tragedija brest-
litovskega »miru« tudi za Italijo. In ta
zavest se je v nas, ki smo italijansko voj-
sko s protesti sicer, a mirno vzprejemali,
od dne do dne vedno bolj večala. Danes
je v nas že trdno prepričanje, da doleti
Italijo usoda — Avstrije.

Zakaj, kdor je sklepal pogodbo proti
Avstriji, je ni sklepal proti Jugoslaviji!
Kdor pa je po smrti Avstrije prenesel
pogodbene pravice na Jugoslavijo, je po-
doben banditu, ki zagradi za vrat nedolž-
nega reveža zato, ker mu je ušel s cekini
obložen bogatin.

Londonski pakt je z razsu-
lom Avstrije izgubil vsako
moralno obveznost, če jo je sploh
kdaj imel: udeležiti bi bila torej morala
Italija takoj drugo pogodbo, ki jo je napol
oficijelno sklenila po porazu pri Kobaridu
z Jugoslavi in Rimu.

Plačilo pride.

Ker ni hotela priznati izvršenega dej-
stva, da je nastala ob Soči njena sosedna
povsem nova država, katere prebivalci so
se sami osvobodili proti volji entente
in »osrednjih velesil«, nego je terjala
uprav od te nove nesovražne sosedne, da
prizna — londonski pakt, je pred celim
moralno čutečim svetom izgubila vsako
pravico sklicevati se na zastareli, izpre-
menenemu položaju prav nič več odgovor-
jajoči londonski pakt. Zakaj, Jugoslavija
ni kriva, da je Italija izgubila **moralno**
pravico do — plena, ki ga ji obljubuje
pakt na tuj račun in škodo naroda, ki je
le prisiljen šel v boj proti ententi in ki se
je na italijanski fronti prav zato odlikoval,
ker je branil svoj dom in svojo
zemljo pred pohlepnim sose-
dom v svesti si, da brani tu na tej fronti
sebe samega in svojo tisočletno pravico!

Te zavesti o veliki moralni krivdi,
ki si jo je nakopala Italija z zasedbo naše
tisočletne dedne zemlje na podlagi lon-
donskega pakta, nam nobena mirovna
konferenca ne more zatreti! Ta mo-
ralna zavest pa nam daje ti-
sto silno notranje prepriča-
nje, da ni daleč dan plačila
za prevaro, laž in nasilje.

Zakaj, dve leti bosta kmalu minili,
odkar imamo žično ograjo, a konca noče
in noče biti. Wilsonova črta ostane na pa-
pirju, se zdi. Junak D' Annunzio pa je zna-
menje »silne« Italije in še silnejše mirovne
konference...

Vprašanje pa, čegavo bo ozemlje, ki
ga priznava londonski pakt Italiji, se ven-
dar bliža svojem koncu. Italija se nahaja
pod pritiskom razmer zopet na razpotju
kot pred vstopom v vojno: ali da voli
spravo v smislu rimskega dogovora brez
stratežkih meja, ali pa voli strateške me-
je in vse zle posledice londonskega pakta.
Njena odločitev je zadnja in najusodnejša!
Če vstraja na temelju »svetega egoizma«
in londonskega pakta, jo prej ali slej prav
gotovo doleti zaslužena kazen. Vseprava
ne daje vedno odloga. Italija se mo-
ra sama iz sebe prostovoljno
odpovedati vsem koristim lon-
donskega pakta ter z Jugoslavijo
z odkritimi rokami in brez vsakega stra-
teškega pridržka skleniti tako trdno po-
godbo, od katere bosta imela oba sosedna
neizpodbitne koristi, Italija sama pa naj-
več — garancijo nedotakljivosti ali na
podlagi etnografske ali pa one črte, ki jo
tvori izliv Soče z Beljakom. To naj stori
s tisto duševno pripravljenostjo, kakor jo
je kazala l. 1917 po Kobaridu. Ali je zmož-
na tako odličnega moralnega dejanja, ki
bi jo usposobil za veliko pomočnico pri
sestavi novega gospodarsko političnega
reda v Evropi?

Znakov za tako velik herorizem in
izredno veliko samozatajo ne vidimo. Ita-
lija nima ne za to potrebne vzgoje
niti ne zgodovinskih prič, da bi bila kdaj
pozabila — sacro egoizmo.

Zato sodimo — Italija se ne odreče
londonskemu paktu, zato pa nastopi to.

kar nujno mora: katastrofa, tragedija, morda celo — tragikomedija.

D'Annunzio je simbol cele Italije: njegova vlada v Reki je samo posnetek one v Rimu, isti novc z drugim licem. D'Annunzio pa hoče ostati in rajši vse

»v zrak pogotati«.

Pričakujemo torej to zadnje: v petek 9. t. m. se je italijanska zbornica izrekla z dvetretjinsko večino za aneksijo in proti samoodločbi narodov...

Resnica o Italijanskih grozodejstvih.

Trst, 17. julija 1920.

Po dnevnih grozote in strahote, ki so nam šli do krvi in mozga, vendar je sedaj toliko umirjenja, da se moremo vsaj nekoliko oddahati. Nismo še na čistem, ali vendar vsaj toliko je boljše, da si moremo že ustvariti, če ne popolnoma, pa vsaj približno točen pregled dogodkov, in zato nam tudi takoj stopimo s tem pregledom pred zunanji svet, ki si po poročilih, kakor so prihajali, preko moje večinoma le iz italijanskih virov, gotovo ni mogel ustvariti prave slike vsega onega, kar se je zgodilo pri nas v Trstu od torkovega večera sem.

Ljubljansko časopisje je tik pred izbruhom laških izgrezov precej točno očrtalo položaj, ki je nastal tu doli pri nas kot posledica takojmenovanih splitskih dogodkov, in zato nam je treba dodati le še kako malenkost v pojasnilo. Laško časopisje je pograbilo splitske dogodke kot dobro došlo priliko, da izlije ves svoj žolč nad jugoslovenskim, ki nikakor ni voljno prenašati neprestanih laških izjav, katerim je pač edini namen, da bi Italija zasedla vso dalmatinsko obalo. To hujškanje je našlo popoln odmev v tistih živilih, ki so bili vedno skrajno spoznačni vsemu, kar je našega, zlasti pa v takozvani »bojevniški zvezici« (Fascio di combattimento), ki jo v Trstu tvore večinoma svoječasno v Italijo pobegli iredentisti, ki so tamkaj stopili v vojsko. Fašisti, dijaštvo in mlajše uradništvo, katerim se ob vsaki priliki priključuje potem oni izmeček človeštva, ki ga je Italija med vojno izpustila iz ječ s pogojem, da gre v strelske jarko, »arditi«, ti so bili tisti, ki so že komaj in komaj čakali ugodne prilike, da planejo po nas in našem imetju. V tork zjutraj so nacionalistiški listi objavili skrajno hujškajočo proglas fašistov, ki je razvil občinstvo, naj na kar najodločnejši način protestira proti splitskim dogodkom ter v namen žalovanja izvezi zastave na pol droga in popoldne zapre javne lokale. Ta poziv je bil nam jasen opomin, da se pripravljamo nekaj proti nam, ali vendar ga med nami ni bilo človeka, ki bi bil tudi le oddaleč pričakoval takih grozot, kakor smo jih potem v resnici doživeli. Vsekaror pa so naši trgovci, obrtniki, zavodi in druga podjetja, iz varnostnih ozirlov zaprli okoli šestih popoldne svoje prostore, prepricani, da se tako izognejo najhujšemu. Razni zavodi in tudi posamezniki so tudi zaprosili varnostno oblast za zaščito. Kvestura (redarsko ravateljstvo) je v resnici dalo na razpolago večje ali manjše oddelke varnostne straže, ponekod pa to zaščito tudi odreklo. Znan je primer, da so nekemu našemu zavodu odrekli stražo, dasiravno je zavod ponujal za to zaščito velikansko svoto. V varstvo Narodnega doma so namestili oddelke stražnikov v veliki vojašnici, manjšega pa v poslopju ravnateljstva državnih železnic ter zagotovili, da store vse v varstvo in obrambo Narodnega doma. Na ta način se je torej mislilo, ko so ob 17. zaprli železne zatvore v vseh pritličnih prostorih, da je Narodni dom, če ne že popolnoma varen, pa vsaj toliko zavarovan, da se ni treba bati, da bi nahujskana druhal vdrla vanj. In vendar je prišlo drugače, čisto drugače.

Prvi laški naskok.

Fašisti so se pred javnim shodom, ki je bil napovedan za 18. uro, zbrali v bivši Schillerjevi, sedaj Dantejevi dvorani, kjer so se pač dala zadnja navodila, nakar se je vršil shod na trgu pred mestno palačo. Govorili so trije govorniki, ki so vsi hujškali množico k napadu na jugoslovansko lastnino. Že med shodom je prišlo do raznih brutalnih nasilstev, kajti vsakogar, ki so ga slišali, da govori, četudi še tako potohoma, slovenski ali hrvaški, so napadli in pretepili. Ob tej priliki je bil smrtno ranjen, najbrže z bodalom, uslužbenec restavracije Bonavia. Nini. Kako se je zgodilo to, ni mogoče dognati. Nini je bil socialist in je najbrže rekel kako besedo, ki ni bila prav kakemu fašistu ali kar je še verjetnejše, kakemu arditu, in 19letni mladenič je plačal to neuprevidnost z življenjem. Nekoliko pozneje je bil pretepen na korzu član slovenskega gledališča, Marij Simenc. Spoznal ga je nekdo, da je Slovenec, in takoj so padli po njem s palicami.

Po zborovanju je nahujskana druhal po določenem načrtu udarila na vse strani po mestu. Najhujša sta ji bila Jadranska banka na vogalu ulice Cassa di Risparmio in ulica S. Nicolo in pa jugoslovanska delegacija, ki je bila nameščena v drugem nadstropju hiše št. 9. v Mazzinijevi ulici (prej Via Nuova). Naskok na jugoslovansko delegacijo je pripravil zjutraj »Piccolo« s svojo opozorilno, da je vsela prejšnji dan tamkaj jugoslovanska zastava. Naskok na delegacijo se je pričel s streljanjem in metanjem kamenja. Ker je bil vhod v hišo zastražen po orožnikih, so razgrajali vključno temu, da je bila izvešana italijanska zastava na pol droga, udri v delegacijske uradne prostore s pomočjo lestve, ki so jo hitro dobili onedekod v ta namen. V delegacijskem uradu so razbili vse in končno tudi vrgli na ulico jugoslovansko zastavo, ki jo je besna množica pograbila kakor divja zver svoj plen in potem zažgala. Sneli so tudi italijansko zastavo, ki je bila pritrjena na drogu v jugoslovanskih barvah. Drog so seveda zlomili in sežgali. V Jadranski banki so razbili in sežgali, kar so dosegli in potem pometali na ulico, kjer je kar vidno raste kup razbitega pohištva, knjig in drugih predmetov. Med drugimi so vrgli na ulico, oziroma odnesli 18 pisalnih strojev, kolikor niso popolnoma razbiti obležali na ulici. Zažigali tu niso, pač zato, ker stanujejo v hiši italijanske stranke.

Napad na stanovanje jugoslovanske delegata, ki se je nahajalo v palači na Benečanskem trgu (Piazza Venezia, prej Piazza Giuseppe), št. 1, se je izvršil pozneje, po desetih. Drhal je razbila lučna vrata in potem vdrla v prvo nadstropje, kjer se je nahajalo delegatovo stanovanje, ki mu ga je dala na razpolago srbska cerkvena občina, ki je podedovala poslopje z vse dragoceno opremo vred po velikem svojcu dobrotniku Skuljeviču. Tako siljajo opremljenega stanovanja, kakor je bilo to ga menda ni v vsem Trstu. Po stenah in stropih umetniške slike, vse pohištvo izdelano po posebnih umetniških načrtih, po podu najdragocenejše preproge. V svoji delavni sobi je imel delegat slike kralja Petra in presto-

lonaslednika regenta Aleksandra. Razumljivo je, da so laški razbojniki uničili ti slike med prvimi stvarmi, ki so bile uničene. Vse one dragocene slike so strgali s sten in jih z vso opremo vred pometali skozi okna na ulico, kjer je spodaj stoječa in besneča množica hitro zakurila z njimi velikansko grmado. Škoda je tu ogromna, da, skoraj neprecenljiva.

Napad na Narodni dom.

Divje kričanje in streljanje z revolverji, je drhal, kakor smo že rekli, z Velikega trga udarila na razne strani po mestu. Največji del je, izvršivši svoje vandalstvo na Jadranski banki in jugoslovanski delegaciji, po raznih ulicah udri pred Narodni dom. Večina je prišla tjakaj po ulici XXX. oktobra (prej Vojašnična ulica), Carduccijevi in Filzijevi ulici (prej Via Vienna), a le majhen del po ulici Roma (prej Via delle Poste), preko Poštnega trga. Varnostna oblast je sicer res spravila na noge nekaj oddelkov stražarjev (nova »guardia reggia«, kraljevo redarstvo), ki jih je namestila večinoma v vojašnici, manjši oddelki pa v palači, ki se nahaja v njej ravnateljstvo državnih železnic, nasproti Narodnemu domu v Galattijevi ulici; toda kakke namene ali celo ukaze so imeli ti varhi miru in reda, se je pokazalo prav kmalu.

Da je množica imela čisto določen namen napasti in uničiti Narodni dom, je bilo jasno kot beli dan takoj potem, ko je že na tak divjaški način uničila Jadransko banko in jugoslovansko delegacijo. Zato pa je tudi tako smešen oni stari način opravičevanja, ki so ga tudi sedaj skušali uveljaviti prav tako italijanski oblastniki, kakor tudi laško časopisje, namreč da opravičujejo napad na Narodni dom s podtikanjem, češ, da je množica le zato napadla Narodni dom, ker so iz Narodnega doma streljali nanje in na stražo z revolverji in metali bombe. Vse te pripovedke o streljanju in metanju bomb iz Narodnega doma so najnesramnejša laž. Spodnji prostori Narodnega doma, kavarna in restavracija, so bili zaprti z železnimi zatvorami, skozi katere se vendar ne da ne streljati niti metati bomb. Posojilnica je bila popolnoma zaprta in se niti tamkaj niti v čitalniških prostorih ni nahajala živa duša. V Glasbeni Matici ni bilo nikogar, v Delavskem podpornem društvu so bila okna še v sredo zaprta, kakor jih je zaprla uradnica v tork ob 18. ko je odšla iz urada, zgoraj v zasebnih stanovanjih pa so bile doma skoraj izključno le ženske. Sploh menda na celi strani Galattijeve ulice ni bilo v Narodnem domu več moških kot trije ali štiri, in celo tu di noben laški list ni trdil, da bi bil s te strani kdo streljal ali metati bombe. In vendar je na tej strani počila

prva bomba!

Komaj so se namreč prikazali prvi demonstrantje na trgu pred glavno pošto, so se na železniškem ravnateljstvu nasproti Narodnemu domu pokazali ljudje skoraj pri vseh oknih, tako tudi v tretjem nadstropju. Očividno, ki more prisedi na resničnost naslednjega dogodka, pripoveduje: »V tretjem nadstropju železniškega ravnateljstva v Galattijevi ulici, na zadnjem oknu proti pošti, se je pojavil gospod, že nekoliko starejši, z nekoliko osivelo brado. Stegnil je roko, pokazal se je svetlosiv dim in takoj nato je ozračje pretresel silen pok. Bila je bomba, ki je dala znamenje za naskok. Vsekaror pa ni bila to morda ročna granata ali petarda, kajti čuti ni bilo ne udarjajočih drobecv niti krika ranjenecv, ki bi jih bilo moralo biti manj ali več, če bi se bila razletela ročna granata ali petarda, ker je bilo spodaj na ulici in na bližnjem Poštnem trgu že veliko demonstrantov, seveda še več pa spodaj pred Narodnim domom, na Oberdankovem trgu. Takoj, ko je počila ta bomba, se je vsulo proti Narodnemu domu kamenje vse do prvega nadstropja, da je od vseh strani zvenketal steklo na ulice, na spodnji strani pa so se začeli oglašati pušinski strel čim dalje tem hitreje, tako da je bilo končno čuti, kakor da ragljajo strojnice.

Laški listi in oblastniki so trdili, da se je čulo streljanje iz revolverjev iz Narodnega doma. Tu je treba reči, da stvar morda ni zlagana, kajti popolnoma verjetno je, da je kak strel počil iz drugega nadstropja na pročelju Narodnega doma; kajti tam je stanoval v hotelu italijanski častnik, in če je v resnici streljal kdo, je prav gotovo streljal ta italijanski častnik, ki je morda prišel stanovat v hotel edino le s tem namenom, da bi dal množici in straži povod za naskok. In bilo je v resnici tako, da se stražniki, namesto da bi branili Narodni dom pred besno druhajo, niso obrnili proti njej, naperili so karabinke proti Narodnemu domu in streljali, kakor da bi imeli pred seboj napadajočega sovražnika. In tu se je dogodilo nekaj, kar je v resnici težko raztolmačiti. Izmed množice se je prihajajoča menda iz vojašnice, izvil vojak s puško v roki, skočil skozi vrsto stražnikov dalje proti Narodnemu domu, se potem obrnil, pokleknil in začel streljati v stražo in množico. Repestral je dvakrat, trikrat, a potem so skočili stražniki tja k njemu, dvignila so se kaka tri puška kopita in vojak se je zgrudil na tla. Pobrli so ga, in umirajočega, če ne že mrtvega prenesli v vojašnico.

Divji krik in čik in streljanje kakor v strelskem jarku je trajalo kakih dvajset minut, nakar je postalo nekoliko mirnejše. Potem je počila bomba ali granata, ki je razbila glavna vrata v Narodni dom in potem zopet krik in vik in zopet streljanje. Tu je bilo tudi nekaj ranjenecv, zadetih menda po onem vojaku. Privozil je nato rdeč salonski avtomobil, iz katerega so vzeli — nekateri pravijo dva, drugi tri posode, ki so jih odnesli v hotel Italikan. Avtomobil je naložil dva ranjenca in odpeljal, a takoj nato se je že začel krik:

hotel gori!

So priče, ki izpovedujejo, da so videli, kako so tudi iz vojašnice prišli nekaj posod in jih zanesli v hotel. Je bil pač bencin, s katerim so polili restavracijske in hotelske prostore. Hotel je zagorel kot baklja, a tam spodaj na trgu se je oglašil zadušljivi krik in vik, in ploskali so, kakor da so zoreli. Najhujše in zato najgubnejše so bile pri tem prizoru ženske: hilenp, ki z zobmi reže kopljejo po

drobu žrtve, ki jim jo je vrgla pod kremplje druga divja zver! Kakor je bil gnusen ta prizor na trgu, tako in še tem groznejši so bili tisti trenotki za vse one ljudi, ki so se nahajali v hotelu in drugih prostorih, zlasti zasebnih stanovanjih v Narodnem domu, poleg tujcev, ki so bili nastanjeni v hotelu, skoraj izključno ženske in otroke. Očividno, ki je bil sam navzoč v hiši do zadnjega trenotka, pripoveduje:

»Ker sem mislil, da stvar vendar ne bo tako huda, sem ostal v Narodnem domu vse dotlej, da je prihrumela drhal od shoda. Videl sem bombo, ki je eksplodirala v Galattijevi ulici, čakal sem še vedno, dasiravno je kamenje, debelo za otroško glavo, letelo skozi okna v prvo sobo, ali končno se mi je zdelo le prenevarno, da bi ostajal še dalje in izdel sem v pritličje, da poizkusim, ali bi ne bilo mogoče priti na ulico. Toda ni šlo. Kroglje so živžgale mimo vrat, da je bil izhod popolnoma izključen. Imel sem ključ h hišnim vratom, toda kdo bi jih odklepal, ko bi tako dal druhali le ugodno priliko, da vdre v hišo. Odšel sem torej po levih stopnicah navzgor do podstrešja, kjer sem našel ženske iz vsega tega krila hiše v najhujšem obupu. Tolažil sem jih s tem, da v hišo ne morejo vdreti in da se morda stvar izteče le še razmeroma dobro. Tedaj pa se je oglašil na oni strani obupen klic: hotel gori! Videl sem preko strehe gledališke dvorane, ki se je nahajala v sredi med obema kriloma hiše in je segala samo do drugega nadstropja, kako begajo ljudje po hotelskih stopnicah. Ženske jokajoč in kričeč na pomoč, moški s preplašenimi, bledimi obrazi, gor in dol, iz sobe v sobo, po hodnikih, a nikjer izhoda. Hotel je bil poln tujcev, a hotelskih uslužbenecv je bilo tudi okoli 40. Končno so vendar našli izhod, ko se je dim že mogoče začel valiti nad streho. S stopnišča se namreč odpirala okna na steklena streho gledališke dvorane, ki je kak poldrugi meter pod oknom. Skozi to okno so začeli ljudje skakati na streho in potem po nekaki leseni brvi ob kraju strehe, ki se tu dotika začnjega dela poslopja, v katerem so se nahajale hotelske šrambe, do okna, ki vodi na stopnišče levega krila poslopja z vrati v Galattijevo ulico. Tujci z majhnimi ročnimi kovčgi, ženske z otroki v naročju, hotelski uslužbenci, kakor so bili na delu, brez suknje, brez pokrivala, vse se je gnetlo po oni brvici na to stran in potem plezalo poldrug meter visoko na okno in potem na stopnišče. Z ljudmi, ki so bili že prej na tej strani, nas je bilo tu na stopnicah kakih 150, rajši več ko manj. Na oni strani dim in ogenj, na tej strani jok, krik in vik, tam zunaj pa strel za strelom, pok za pokom. Tako grozno prizor, kakor je bil ta, še nisem doživel, dasiravno sem preživel vse vojne grozote.

Ženske so silile doli, v vežo, k vratom. Vun, vun, tu se zadušimo! Ali kako naj odpremo vrata, ko živžgajo zunaj kroglje! Ne! bilo je — po sreči, med to obupajočo množico nekoliko moških, ki niso izgubili glave, in tako se nam je posrečilo spraviti ženske vsaj toliko daleč nazaj v hodnik in na stopnice, da jih ni bilo videti od zunaj. Prepricani smo bili namreč, da bi bila takoj priletela bomba v vežo, če bi nas bila druhal zagledala v veži. Morda četrt ure smo čakali tako, a zdelo se mi je, da stojimo tamkaj že celo večnost. Najemnik kavarne, Bušič, je v tem odprl vrata, ki vodijo iz kavarne v ta, dolnji hodnik, in nam sporočil, da gori tudi ta kavarana. Ogenj je izbruhnil pri blagajni. Kako, ni mogoče dognati. Ali so vrgli v kavarne užgalno bombo, ali pa so polili bencin in ga užgali. Ogenj v kavarni, komaj par korakov od itak že do skrajnosti obupane, na hodniku in stopnišču stisnjene množice, je seveda le še bolj pretresel vse. Na kolenih so nas prosile ženske, naj jih vendar izpustimo na ulico. Bilo je treba nastopiti naravnost brezobzirno, da smo jih obvarovali gotove smrti. No, končno pa je vendar prišlo odrešenje.

Prišli so gasilci.

Ko smo zagledali gasilce na ulici, smo vedeli, da se nam ni več bati kroglj. A bila je druga nevarnost. Tam zunaj je čakala podivjana druhal. Kaj stori ta? Toda odlašati se ni dalo več, kajti iz kavarne je že začel udarjati dim v hodnik. Torej vun! Vrata se odpro in vse plane na ulico. Ostal sem pri vratih s ključem v roki, da raketnem, če bi bilo treba, da druhal ne vdre v hišo. Prvega, ki sem ga zagledal pred vrati, je bil strojnik mehanik Kraigher, po mišljenju komunist, a najpogostejši človek na svetu. Pomagal je ljudem, da so hitreje odhajali in branili jih je pred napadi druhali. Zato so ga tudi aretirali tamkaj, češ, da je on metati bombe. Lopovi nesramni! Druhal se je kakor divje zverine vrgla na uboge ljudi, da so si komaj rešili življenje iz ognja, in tolkli s palicami in pestmi po njih. Trgovca Mileniga, ki ima svojo prodajalno jestvin na Vojašničnem trgu, so pobili tako, da je nezvesten obležal na ulici in ga potem prenesli v vojašnico in pozneje v bolnišnico. Napadali so vse, tudi tujce, ki so bili v hotelu in so se tako rešili, ter so jim trkali ročno priljago iz rok, pri čemer so jim pomagali celo tudi kraljevi stražniki. Nekaj ljudi je bilo menda tu tudi aretiranih pod pretezo, češ da so morda kradli v hotelu. Jaz sem vsem ostal zadnji in sem v resnici hotel zakleniti vrata, kar pa mi je pri vratih stoječi gasilec odsvetoval, češ, morda je še kdo notri. Ne vem, ali je še kdo prišel iz hiše; vsaj jaz nisem videl nikogar več. Postal sem že nekoliko na ulici pri gasilcu in sem se nato pačasi zavlekel med množico, ki me ni spoznala. Tako sem si rešil kožo; kajti če bi me bili spoznali, bi me bili, če ne že pobili, pa vsaj prematili tako, da bi bil nosil posledice vse svoje življenja.

Narodni dom v plamenu.

Ogenj se je širil zelo hitro. Kavarna na tej ter restavracija in hotel na oni strani sta bila v par minutah vsa v plamenu. Gasilci so hitro napeljali cevi do hidrantov in hoteli pričeli z gašenjem. Ali tu se je pokazalo šele čisto jasno, odkod je prihajal naklep za uničenje Narodnega doma. Ni bila samo druhal, ki je preprečevala gašenje s tem, da je prerezavala cevi, temveč se je zgradila celo ta le, nebo kričeči dogodek: Pred poveljnika gasilcev je stopil častnik — nekateri pravijo, da je bil orožniški, drugi pa, da je pripadal redni vojski — in ukazal poveljniku gasilcev, da se ne sme gasiti. Poveljniki gasilcev mu je odgovoril, da mora vsiliti svojo dolžnost, nakar je stotnik potegnil izza pasa samokres, mu ga nastavlja na prsi in mu zapretil, da ga pri priči ustrel, ako bo dal gasiti. Temu nasilju se je poveljniki gasilcev moral vdati, in ogenj se je, ne da bi se gasilo, širil z neverjetno naglico. Okrog 13 in pol je začelo goreti, a tako je okoli 22 je ogenj objel že vse pročelje in dosegel tudi že naj-

višje, četrto nadstropje in podstrešje. Ker so ravno nanovo barvali veterinice na oknih, je nova, oljnata barva le še pomagala, da se je ogenj razširjal tem hitreje.

Ker je končno ožen postajal le prehud in se je bilo bati, da poseže tudi na Narodnega se držče Galattijeve hiše, ki je last mestne občine, na ravnateljstvo državnih železnic na eni, na hotel Abbazia in hišo tržaškega grškega bogataša Scaramanga na drugi strani, so vendar pustili gasilcem, da so pričeli gasiti, seveda le toliko, da so ohranili omenjene stavbe. Gasili so torej le na obeh skrajnih krilih in zlasti streho in podstrešje, da se ne bi streha zrušila na dve nadstropji nižje Galattijeve hiše. Napeljali so cevi v ravnateljstvo državnih železnic na eni in v Scaramangajevo hišo na drugi strani in so od tam obilavili skrajni krili Narodnega doma do drugega nadstropja. Vse drugo so pa popolnoma prepustili ognju. Tako je že v tork zvečer zgorela Posojilnica, izvemši zadnji dve sobi in obe vrsti zasebnih stanovanj vse do strehe. (Slika, ki je razstavljena v oknu kavarne »Zvezda«, kaže Narodni dom, ko udarja plamen iz tretjega okna dr. Wilfanovega stanovanja. Moglo je biti to v sredo zjutraj, ko je dr. Wilfanovo stanovanje že dogorelo. — Prip. ured.) Ponoči je zgorela potem še desna stran stanovanj skrajnega levega krila, tako da je ostala nedotaknjena le Glasbena Matica, Delavsko podporno društvo, dve posojilniški sobi, Czechovo, Grizhonovo in Prijevčovo stanovanje. Odtod bi se bilo dalo rešiti vse, ker so bile stopnice še popolnoma varne in tudi ni bilo prav nobene nevarnosti za reševale. Toda pustili niso nikogar blizu, pa naj si je prosil še tako! Zlasti bi se bilo dalo rešiti posojilniške knjige in vse, kar se je nahajalo v blagajnah, a ravno tako tudi ves inventar Glasbene Matice, Delavskega podpornega društva in vsaj dragocenejšje in potrebnejše stvari iz omenjenih zasebnih stanovanj.

Ponovna zažiganja.

Vsakomur, kdor je kolikšak poznal stavbo Narodnega doma je bilo popolnoma neumljivo, kako je sploh mogel nastati ogenj v posojilniških prostorih, ki so imeli betoniran tlak, ki je še danes cel in ni pregorel ter je bila Posojilnica na vse strani zavarovana ali z močnimi glavnimi zidovi, ali pa, kjer so bili ti zidovi, prdrti, z železnimi, v kamen vdelanimi vrati. Tu je očitno igral bencin glavno ulogo. Ko je že prednji del Posojilnice v tork popolnoma pogorel, ste ostali zadnji dve sobi še celi. V sredo se je vse dopoldne pomalo kadilo iz oken teh sob, ali ogenj je izbruhnil šele proti večeru. Gledališka dvorana znotraj je zgorela že v tork zvečer, in ker je bil pod obokan in je bil le malo nad podovi mednadstropja, ogenj, ki je že dogorel v dvorani, ni mogel več doseči drugega nadstropja. In vendar se je vnelo v drugem nadstropju Czechovo stanovanje, preko glavnega zida in kamenitih stopnic. Zgorelo je potem v sredo onaj troje še ostalih zasebnih stanovanj, Czechovo, Grizhonovo in Prijevčovo, in je ostalo celo samo še Delavsko podporno društvo in Glasbena Matica, zopet oboje ločeno po glavnih zidovih, železnih vratih in stopnicah od že zgorelih prostorov. In zopet, v četrtek zjutraj je začelo goreti v prvi sobi Delavskega podpornega društva, kjer se je nahajala blagajna. Sedaj šele, ko so pregoreli stropi in je bila največja nevarnost, da se posuje vse, je kvestura (redarsko ravateljstvo) dovolila društvenemu predsedniku, da sme rešiti iz društvenih prostorov, kar se da rešiti, zlasti vsebino blagajne, seveda če ni življenjske nevarnosti in v prisotnosti policijskega uradnika. Sredi žerjavice in posipajočih se stropov se mu je z pomočjo gasilcev, tudi posrečilo, in to — vsebina blagajne Delavskega podpornega društva in zdravniški instrumenti — je pač vse, kar se je rešilo iz Narodnega doma. Danes, v soboto dopoldne, dogorevajo zadnji ostanki inventarja Delavskega podpornega društva in pod njim se nahajajoče Glasbene Matice, kjer so zgrceli trije glasovirji več drugih glasbenih instrumentov, med njimi violina, vredna 15.000 lir, in vse muzikalijske. Kako je s posojilniškimi blagajnam, se doslej ne ve nič. Menda so ostale znotraj neposkodovane, a knjige so zgorele vse. O zasebnih stanovanjih smo že rekli, da so jih samo steno brez stropov in podov in da ni nihče rešil prav ničesar. Dr. Wilfanu so poleg tega, da mu je zgorelo v stanovanju vse, kar je imel, tudi še popolnoma razbili odvračniški pisarno, ki se je nahajala v ulici 30. oktobra št. 13. Načelnika Sokola, Ambrožiča, je doletela sedaj že druga nesreča. Lani so mu ukradli vse pohištvo, ki je bil imel shranjeno pri nekem znanecu, sedaj pa mu je zgorelo vse, da je rešil samo tisto, kar je imel na sebi. Ostal je celo brez klobuka. Trgovca Milonig pa ne le ni izgubil vsega, kar je imel v stanovanju, temveč so ga, kakor smo že povedali, povrhu še skrajaj do smrti pretepli.

Po ognju tatovi!

Bivša školska dvorana je ostala nedotaknjena, ker ogenj ni mogel do nje. Nedotaknjena so ostale tudi zadnje hotelske sobe ob Galattijevi hiši, hotelske šrambe in pa gledališka garderoba. Ali tu se je zopet pokazalo, kako vestne in plemenite varhe javnega miru in reda ter človeške in stvarne varnosti imamo v Trstu. Došla je mlekarna Hrušica v pritičju v Galattijevi ulici rešila vse svoje stvari, so na drugi strani poskrbeli drugi, da so drugje ne rešili niti ono, kar se je rešilo ognja. Gledališko garderobo so tatovi v četrtek zjutraj vzlic temu, da je bil Narodni dom močno zastražen vsenaokoli, izpraznili popolnoma. Kar je bilo dobrega, so odnesli, kar je bilo slabega, so razmetali po ulici. Iz hotelske šrambe so odnašali cele koše namizne in druge posode, namiznega orodja, perila itd. Odpeljali so celo na dvokolnik Wertheimovko, o kateri je vse laško časopisje pisalo, da je bilo v njej 11.000 lir, dasiravno so jo našli odprto in prazno na trgu stare ribje tržnice. Varnostna oblast seveda »zasleduje« tatove. Iz školske dvorane so ukradli klavir last podjetnika Lavarja, ki je prirejal v dvorani plesne vaje. Isto jutro so videli ljudje, kako je neki vojak prinesel skozi vhod v Galattijevo ulico železno ročno blagajno. Stražnika, ki sta stražila tamkaj, sta ga ustavila. Pogovorili pa so se nekaj, in vojak je odšel z blagajno nemoteno dalje. Kar torej ni požrl ogenj, so odnesli tatovi!

In kakšna je škoda v Narodnem domu? — Zavodi in stranke, ki so bile v Narodnem domu, še niso pedala izjav o škodi, a zabeležimo naj vendar tu vsoto, ki jo imenovali naši nasprotniki, Italijani. Pisce tega poročila je čel razgovor trojice Italijanov, ki so ogledovali pogorje, in dejal je eden teh mož: Trideset milijonov lir je cenjeno še preniško! V resnici pa bo ta vsota na-

raščla še precej, gotovo do petdeset milijonov. Živiljenjskih žrtvev po vsej sreči ni bilo med našimi ljudmi več kot ena sama: g. Roblek, dočim je bila njegova soproga težko poškodovana. Da sta ta dva tvegala skok iz višine kakih 18 metrov na ulico, je pripisati pač le hipni duševni onemoglosti, povzročeni po strahu, ki ju je moral navditi ob klicu: goril! Če bi bila šla za drugimi čez streho gledališke dvorane, bi se bila rešila, kakor so se rešili vsi drugi. O hčerki ravnateljca Ulčakarja, ki so jo tudi pograščali prvi hip, se je doznalo pozneje, da se je rešila pravčasno in da je na posestvu pri Grljanu. Ranjenec je bilo gotovo več in se niti ne ve za vse; ali rešili so si življenje, in to je pač glavna stvar. Nekateri so bili pretepeni in potem še aretirani, ali tudi ti so si rešili življenje.

Končno naj pripomnimo, da je s požigom Narodnega doma za nedogleden čas ubito lepo se razvijajoče kulturno življenje slovenskega gledališča, zgrajenega, brez vnanje pomoči, samo po ljubezni našega naroda na Tržaškem do prosvete in napredka.

Druga razdejanja.

Drugi razdejanj ne bomo opisovali podrobneje. Omenimo naj le, da je poleg Jadranske banke razbita tudi podružnica Ljubljanske kreditne banke na vogalu ulice 30. oktobra in ulice Valdirivo. Tu so pomatili na ulico pohištvo in razne druge opremljene predmete, spise, knjige itd., kolikor jih ni bilo shranjenih v trdnih blagajnah, in so zakurili z njimi grmado. Razbili so nadalje Splošno hranilnico in Tržaško podporno in bralno društvo v ulici Torre bianca št. 39, potem Ljudsko posojilnico v isti ulici, Hrvatsko štedionico; ostala je samo Trgovska in obrtna zbornica, ki je bila še pravčasno dobro zastražena, in pa zavarovalnica Croatia. Popolnoma so razbili notranost srbske šole poleg srbske pravoslavne cerkve same. Deloma uničili, večinoma oropali so skladišče spedijske tvrdke »Balkan« na nabrežju Nazarija Saura. V tiskarno »Edinosti«, ki je bila zastražena po orožnikih, so vdrli iz sosednje hiše preko dvorišča. Vrgli so iz okna na stopnicah močan železni križ in so skušali potem vdreti v uredniške prostore v prvem nadstropju. Razbili so zunanja lesena vrata, a so naleteli potem na močna železna vrata, katerim pa niso bili kos. Na drugih lesenih vratih, za katerim pa se nahajal močan zid, se poznajo dobro udarci puškinih kopit. Tamkaj se jim torej vdor tudi ni posrečil. Vdrli pa so v spodnje prostore, kjer so razbili pohištvo v sobi inšeratsnega oddelka in sosednji vodjevi sobi. Potem so se pa spravili na rotacijski stroj. Biti je moral nekdo med njimi, ki je dobro poznal stroj; kajti odstranil je neke skrite vijake, vsled česar bi se bil stroj, posebno še, ker so položili med zobovje na kolesu ključne in razne druge železne predmete, moral v prvem hipu razleteti na nebroj kosov, če bi se jim bilo posrečilo pograt ga v tek. Ali bili so, po sreči, toliko neprevidni, da so prej razbili električni vod, tako da se stroj ni dal spraviti v tek. Zadovoljivo so se nato s tem, da so odnesli nekaj kosov stroja, ki so jih vrgli kasneje v morje. — Razbili so potem še nekaj manjših obrtnih podjetij, tako trdno »Satima« ob kanalu, misleč, da je v jugoslovenskih rokah, Stokovo žganjarno na Battistijevi ulici (ulica Stadion), kavarno »Commercio«, kateri ni nič pomagala tedaj izobesena in ob vsaki drugi priliki izobesena italijanska zastava, buffet na nasprotni strani pa je ostal nepoškodovan, razbili so samo vrata; potem Lenčovo gostilno nasproti postaji openske železnice (že v sredo so prišli k lastniku štirje Lahi vpraševati, ali ne bi prodal gostilno), gostilno »Makarska« v Starem mestu, kamor so zahajali skoraj sami magistratovci, in potem pisarne odvetnikov dr. Pretnerja in dr. Okretiča, dr. Abrama in dr. Agnetta (dr. Rybářa), dr. Kimovca in dr. Wilfana. Stokova knjigarna je ostala nepoškodovana. Pokončali so tupačema kako malenkost na več krajih pa jim je orožništvo, ali pa občinstvo preprečilo, da niso izvršili svojih naklepov. Za sredo zvečer je bilo namenjeno razdejanje in požiganje po bližnji okolici; toda naklep se ni izvršil, pač z ene strani zato, ker so se prestrašili slovenskega okoličanskega prebivalstva, na drugi pa menda tudi zato, ker je baje prišel iz Rima migljaj, da ni samo dovolj, temveč celo preveč še storjenega. Strah pred okolico je bil celo tak, da so oblasti poslale močne oddelke orožnikov v spodnjo okolico, ki naj bi bili varovali Lahe, ki stanujejo v okolici, pred morebitnim vračilo s slovenske strani. Po vsem Krasu so nemudoma vojaški in orožniški oddelki zastražili vse v Trst vodče poti in sicer tako, da so na poti postavili proti vasem obrnjene strojnice. Bili so se, da ne bi Krasovci in drugi okoličani vdrli v Trst in maščevali nad Lahi grozote, storjene mestnim Jugoslovonom. Po skrivnih poteh pa so le prišli naši ljudje v mesto in nas obvestili o dogodkih na deželi.

Kako so postopale oblasti.

Omenili smo že, kako je nastopalo krajevo redarstvo, a tu naj posebej navedemo, kako so postopale najvišje državne oblasti, katerim je bila gotovo v prvi vrsti poverjena naloga, da skrbje za varnost jugoslovenskega prebivalstva in njegovega imetja. V tork zvečer je šel podpredsednik političnega društva, odvetnik dr. Slavik, na kvesturo, da tamkaj zahteva zaščito za jugoslovensko prebivalstvo. Pošiljali so ga od Poncija do Pilata, dokler ga niso nazadnje spravili v neko sobico, kjer so mu ponudili stol, da je sedel, in mu dali za družbo detektiva, češ naj ostane tu, ker bi se mu zunaj moglo prigoditi kaj neljubega. Tako so ga držali na kvesturi do pol 3. ure zjutraj, potem pa mu dali detektiva za spremstvo domov. Seveda pa ni bil njihov namen osebna varnost dr. Slavika, temveč edinole skrb, češ, dr. Slavik bi mogel, ako bi bil zunaj, organizirati odpor proti nasilstvu.

Naslednji dan je šel dr. Slavik na generalni civilni komisariat, da protestira proti grozovitostim fašistov in njihovim uniformiranih in neuniformiranih pomagačev. Generalni civilni komisar Mosconi ni bil v Trstu, pač pa njegov namestnik, ki je, namesto da bi zagotovil jugoslovenskemu prebivalstvu pomoč vlade, nahučil na naravnost neoznačljiv način dr. Slavika, češ, on, voditelj tistih, ki so z bombami in revolverji napadali italijansko oboroženo silo in nedolžno ljudstvo, naj bo hvaležen, da se ni zgodilo še več, kajti zgoditi se more še kaj hujšega, kot se je že zgodilo. Poveljnik orožništva pa je izjavil, da mu je naravnost žal, da se je še kaj rešilo, češ, edino pravo bi bilo, da bi se uničilo popolnoma vse!

Pozneje je bil dr. Slavik zopet klican na kvesturo, kjer so zahtevali od njega, da naj

podpiše izjavo, s katero prevzema odgovornost za vse, kar bi se v znak vračila zgodilo zunaj na deželi. Zahtevalo se je tako od njega, naj se sam izroči oblasti kot talec. Samoposebi umljivo, dr. Slavik ni hotel podpisati take izjave, temveč je izjavil, da ne prevzame nikakršne odgovornosti, ker nima ne prilike ne moči, da bi vplival na deželo. — Enak poziv je dobil tudi dr. Korelič v Pazinu.

Takšno je bilo stališče prvih vladnih mož. Pozneje je vsekakor moralo priti kako novo navodilo iz Rima, kajti pomirjenje je prišlo kar hipoma, in petek je bil že čisto miren. Govorilo se je po Trstu o ostri graji, ki da je prišla iz Rima. Koliko je resnice na tem, se ne da dognati. Vsekakor pa je dr. Slavik, kot zastopnik lastnice Narodnega doma, Tržaške posojilnice, dobil nalog od oblasti, naj da, v svrhu varnosti, ograditi pogorišče, drugače da bo dala storiti to oblast sama na račun lastništva Narodnega doma. Odloki in ukazi so pač začeli prihajati drug za drugim, ali da bi se bilo preje poskrbelo za to, da bi teh odlokov in ukazov sploh ne bilo treba, tega pač ne. Ali da, poskrbeli so za vse, za varnost pa najbolj, toda kaj, ko so ti vražji Jugoslovenci sami z bombami in revolverji prisilili varnostno stražo, da je namesto na debijace in požigalce streljala na morlice in zaročnike v Narodnem domu. Saj so vendar našli — tako so trdili — skoraj pod vsako stopnico v Narodnem domu po eno granato, in so jih tudi v resnici prinesli granate iz Narodnega doma. Toda nesreča je hotela, da se je priglasilo več priči, ki so videle, kako so prav iste granate malo prej prinesli iz vojašnice in jih zanesli v Narodni dom. Tako se je tudi ta trditvev laških oblastnežev izpremenila v — laž.

Kaj naj bi bilo najhujše?

V petek zjutraj je objavila »Era Nuova« proglaš fašistov, s katerim se zahteva najpopolnejše »izčiščenje«, to se pravi, izgon vseh jugoslovenskih »tujcev«. Obenem so se pa raznesle po Trstu strahovite vesti o dogodkih v Ljubljani. Da je razjarjena množica naskočila italijansko delegacijo ter trgovine, podjetja in stanovanja laških državljanov in Lahov iz zasedenega ozemlja ter jih zažgala. Po prijateljih iz italijanskih krogov so dognali tedaj naši ljudje, da se pripravljajo za petek zvečer najgroznejše, namreč naskok na zasebna stanovanja tržaških Jugoslovenov. Vendar pa do te najhujše grozote ni prišlo, bodisi ker se je dognalo, da one tartarske vesti ne odgovarjajo resnici, bodisi ker so fašisti dobili migljaj od pristojne strani, da je dovolj grozot. Tržaški Jugoslovenci so bili obvarovani najhujšega. Ali naj bi bile one vesti o ljubljanskih dogodkih resnične, naj bi se bilo v Ljubljani, v Zagrebu in Beogradu v resnici zgodilo tako, kakor se je pripovedovalo prvi hip, potem smo prepričani, da bi v petek zvečer ne bila samo razdejana vsa stanovanja tržaških Jugoslovenov, temveč da bi bili po stanovanjih klali in klali, kakor so klali v pariški »sentiernejski noči« in za »sicilijanskih večernic«. In lahka bi jim bila stvar. Saj so pred kakima dvema mesecema uradno popisali vse »tujce«, in so torej imena in stanovanja vseh Jugoslovenov v Trstu na razpolago fašistom in njihovim pomagačem. Edina naša sreča, da je protest v Ljubljani in drugje ostal v mejah dostojnosti in civilizacije in se ni izprevrgel v dvatisočletno italijansko kulturo. Jugoslovenci so pokazali tu, kako visoko stojijo nad tistimi, ki se ponašajo s tem, da so nam prinesli prosveto in omiko!

Kako je bilo ono pričakovanje najhujšega popolnoma upravičeno, kaže najbolje divjanje fašistov prva dva dneva, v tork in sredo. Vseposvobod so imeli postavljene svoje »leteče straže«, ki so nadzorovale občinstvo po ulicah. Naj so le zaslišali slovensko besedo, takoj je bil zraven opazovalec, in v par minutah tudi gruča, ki je ali s palicami padla po »zločincah« in jih pretepla, kolikor se je dalo, ali pa jih odvedla na kvesturo. Nekaterim se je posrečilo ulti, mnogo pa so jih spravili tudi v zapor, kjer so jih seveda zopet mlatili, kolikor se jim je zljubilo. Na železniško postajo ni bilo mogoče, vsaj znančejšim našim ljudem ne, kajti tudi postajo so opazovali, seveda, da bi preprečili, da ne bi se zunaj izvedela čista resnica. Tako tudi ni bilo mogoče prve dni spraviti preko meje zanesljivih poročil.

Posredovanja ententnih zastopstev?

Kakor so že javili listi, je nekemu ameriškemu kapitanu v hotelu Balkan zgorela velikanska vsota dolarjev. Umljivo je, da je v tem primeru nemudoma posredoval ameriškanski konzul, in ameriškanski kapetan je naslednji dan že imel svoj denar.

Začela je tudi že poslovtati neka vladna komisija, ki popisuje škodo. Po kakšni inicijativi se je to zgodilo, ni znano. Morda je pripisati stvar dejstvu, da so zavezniške vlade, ki imajo svoja konzularna zastopstva v Trstu, dobila od teh zastopstev resnična poročila o vseh dogodkih. Ali so ta zastopstva storila kake korake tudi pri tržaških oblastvih, ni znano, ali iz zanesljivega vira nam je prišla vest, da se je storilo vse, kar se je moglo storiti v danem položaju, ko so dejanski pristojni za posredovanja v takih primerih v prvi vrsti poslanstva dotičnih držav, ki so seveda v Rimu. Znano nam je nadalje toliko, da se je tajnik jugoslovenske delegacije v Trstu, dr. Novčan, ki je po razbitju delegacijskih uradnih prostorov uradoval v svojem zasebnem stanovanju, zaradi streljanja po dotični ulici — bilo je to v petek — moral, ker je bilo ono streljanje očividno namenjeno njemu, zateči za varstvo na neko zavezniško zastopstvo, narkar so se potem laške oblasti opravilevale, češ, da se je ono puščkarjenje vršilo med socialisti in laškimi nacionalisti — očividno iz trte izvitit trditve. Vsekakor se je tajnik jugoslovenske delegacije preselil drugam in izjavil, da nemudoma ustavi delovanje, ako se zopet izvrši kak naklep proti njemu.

Za zaključek.

Poročati bi bilo še marsikaj, saj je bilo toliko in toliko dogodkov, ki so vredni zabeležbe, toda za sedaj naj zastopuje ta opis, ki v celoti in vseh podrobnostih odgovarja najčistejši resnici. Kolikor je važnejšega, se bo že poročalo. Vendar naj pa, resnici na ljubo, pripomnim tu še dejstvo, da največji del tržaškega italijanstva, a tudi večina renjnikov, kar najodkritjeje obsoja dejanje fašistov, pač ker se zaveda velikanske odgovornosti, ki si jo je nakopala na glavo Italija s svojo popustljivostjo napram tem neodgovornim in posledice svojega besnenja se nezavedajočim življenjem, ali da rečemo še točneje, ker vedo, da bi jih to divjanje znalo stati njihov obstanek,

Italija, zlasti pa zasedeno ozemlje, in v prvi vrsti Trst, pač ne more živeti brez — Jugoslavije!

Ozremo naj se končno še na nekaj, kar je pri nas v Trstu pobudilo, če ne že ogorčenja, pač pa veliko začudenje. Dr. Miče Čok je v Narodnem predstavništvu hvalil italijanski proletarijat, češ ker se ni hotel udeležiti plenjenja jugoslovenskega imetja, in ker je baje izjavil, da bi stopil v stavko, ako bi ga nacionalisti hoteli prisiliti v to, da je zahteval odškodnino za storjeno škodo itd. O vsem tem ne vemo mi v Trstu ničesar in se naravnost začudeno povprašujem, kako naj nacionalisti prisilijo tržaški laški proletarijat v plenjenje jugoslovenskega imetja, tisti proletarijat, ki bi mimogrede lahko stisnil tisto peščico nacionalističnih kričavcev, če bi le hotel. Vemo pa, da je »Lavoratore« prav tako, kakor nacionalistiški listi, v svoji sredni številki poročal ono grozovito laž, da so se metale bombe iz Narodnega doma in da se je streljalo z revolverji in ne vemo, s čim še vse, na množico in stražo, Komunističko, v slovenskem jeziku pisano »Delo« je bilo toliko boljše, da je pisalo, da še ni dognana stvar, kdo je metel bombe, in da je obojalo fašistovska vandalstva. Ne vemo torej, čemu zahvala la-

Sijajna manifestacija za Koroško.

Včera zvečer je bil v dvorani hotela »Union« mnogobrojno obiskan protestni shod proti najnovejšemu nasilstvu entente, ki zahteva, da se v prid Nemcem odpravi demarkacijska črta na Koroškem. Shoda se je udeležilo na tisoče ljudi in je bila dvorana nabasano polna.

Zborovanje je otvoril v imenu društva »Gospodstviški Zvon« dr. Val. Rožič, ki je pozdravil navzoče in govoril o pomenu zborovanja in nasilstvu, ki ga nam hočejo prizadeti na Koroškem. Za predsednika shoda je bil izvoljen dr. Rožič, za podpredsednika dr. Mišič iz Borovelj, za zapisničarja dijak Grafenauer. Prvi govornik, koroški Slovenec,

vseučiliški profesor dr. Rožman

je govoril med burnim odobravanjem nastopno:

V narodnostnih bojih na Koroškem smo vajeni, da nastopajo Nemci vedno z novimi, če treba i brezvestnimi zahrbtnostmi. Danes, ko smo že mislili, da smo za vedno rešeni nemških intrig, da je avstrijski Nemec ponizhan do tal, stojimo pred vrhuncem te zahrbtnosti. Ka se je zgodilo?

Nemci so izrazili v Parizu željo, naj se demarkacijska črta, ki loči plebiscitno ozemlje v dve coni, odpravi; svoboden osebn in blagovni promet naj se vrši, — in v Parizu, kjer kujejo novo Evropo, so tej želji takoj ugodili ter jersobsko ukazali belgrajski vladi, naj demarkacijsko črto opusti. V tem tiči dvojen škandal — dvojni ponižanje za nas Jugoslovane.

1. Prvič vidimo, da so nemški hinavskim željam takoj ugodili — dočim naših pravičnih, zgodovinsko, narodnostno in gospodarsko utemeljenih zahtev nočejo slišati. Ali naj se poje še vedno stara pesem: Nemcu, povzročitelju neizmerne vojne gorja, groš; osvobodjenemu Sovencu knof? Tej dvojni meri se mora ves narod upreti; tega ne sprejmemo.

2. Drugič krši ta največji pariški ukaz sanžermensko mirovno pogodbo samo.

Clen 50. določa: Celovška kotlina naj z ljudskim glasovanjem določi, kam hoče pripadati. V ta namen se deli ozemlje v dve coni: južna, izključno in popolnoma slovenska A, bo pod upravo države SHS; severna s Celovcem in z večino ponemčenih Slovencev, B-cona, pa bo pod upravo Nemške Avstrije. Torej to ozemlje upravnno v dveh različnih državah, z različno valuto, različnim jezikom, deloma različnimi zakoni.

Iz tega sledi jasno, da mora obstojati med obema conama meja, kakor med dvema državama — t. j. demarkacijska črta.

Ako je v coni A po mirovni pogodbi naša državna uprava, ki naj vzdržuje red in mir, ki naj zagotavlja prebivalcem varnost in enakopravnost, ki naj skrbi za vse življenjske potrebe — potem bo pač smela naša državna oblast odločevati, kdo in pod katerimi pogoji da sme kdo iz cone B v našo, kaj in pod katerimi pogoji sme uvažati, oziroma izvažati v beraško Nemško Avstrijo.

Če pa se naši državni ta oblast in pravica odreka, potem pa ali antanta ne razume osnovnega državnega prava, ali pa smatra: sanžermensko mirovno pogodbo, ki je slovensko podpisana in ratificirana, za neobvezen kos papirja, ali pa je cela mirovna konferenca neumna komedija! Ali to ali ono!

Naša državna oblast je doslej opetovano dokazala, da so ji mirovne pogodbe sveti, nedotakljivi zakoni. Kar je podpisala, je izpolnila — da še več. Pred podpisom mirovne pogodbe se s heroičnim samozatajevanjem ustregla željam antante tudi tedaj, ko nam je srce krvavelo pri tem. Zapustila Temešvar, Pečuh, zapustila naše Gospodstviško polje, izpraznila Celovec — ni se obotavljala. Svet se je čudil naši disciplinirani pokorščini — mnogi so videli v njej slabost in onemoglost in so nas izkoriščevali. — Kličemo: Belgrajska vlada pokaži zdaj isto discipliniranost — ne odmakni se niti za

škemu proletarijatu. Leta 1905, se slovenski proletarijat tudi ni udeležil požigovanja in plenjenja laškega imetja, in Jugoslovani smo bili tisti, ki smo vzeli v zaščito laške nacionalce. Tedaj našemu proletarijatu ni nihče izrekel zahvale, a laški nacionalisti so se nam sedaj za tedanje naše kavalirstvo zahvalili s požigom in plenjenjem. Namesto neumestne hvale in zahvale naj bi bil dr. Miče Čok rajši vprašal italijanski proletarijat, zakaj v svoji »nepristranski pravičnosti« ni stopil na ulico in preprečil nacionalistiška grozodejstva! Ali da! »Lavoratore« je bil tiste dni dobro zastražen, in gospodje so se ravnali po tisti praktični: Ne praskaj se, kjer te ne srbijo in zato: javna zahvala v Narodnem predstavništvu!

In vračilo, plačilo? Kaj stori Jugoslavija? Zakaj bi skrivali! Saj smo sinovi ene in iste matere Jugoslavije: naj nas prizna mati za svoje sinove, kakor jo mi priznavamo, ljubimo in spoštujemo svojo mater. Od nje pričujemo rešitve in od nikogar drugega, in njej prepustimo, da ona stori, kar se ji zdi prav za naše odrešenje. Ali naj ne odlašajo, zakaj naše gorje je priklopelo do vrhunca, prav do vrhunca! Rešite nas žive, mrtvi so itak odrešeni za večno!

pičico od pravice, ki ti jo daje santžermenska mirovna pogodba. Ne odpri demarkacijske črte — naj brzojavljajo dan in noč iz Pariza — to zahteva tvoja čast in pa svetost mirovne pogodbe, na kateri je tudi tvoj podpis.

Ako pa pariška gospoda sama ruši in smeši svoje lastne pogodbe, ako vsaka komisija sme člene ratificirane mirovne pogodbe pačiti, zavijati, — ako so vam brez veljave, nam še tem manj, ko smo s težkim srcem pustili slovensko Zilo kot sužnjo priklenjeno na potrti voz avstrijske republike. Ako drugih mirovni pogoji ne vežejo, kdo more našim četam braniti, da zasedejo našo najstarejšo pretolico Gospo Sveto? Ako za vas ne obstoja demarkacijska črta, tudi za nas ne, zakaj ne bi naša vlada raztegnila svoje oblasti tudi čez cono B, do zadnje kočje, kjer se govori slovenski jezik?

Pozivljamo vlado, naj oč'čno sporoči v Pariz ali kamorkoli treba to-le edino pravilno stališče: »Mi se držimo podpisane pogodbe, a isto zahtevamo od vseh drugih, zato nikdar ne odstranimo meje med našim in avstrijskim upravnim teritorijem — ako se pa od nas na vsak način zahteva, da kršimo mirovno pogodbo, jo bomo kršili edino le v varstvo izmučenega slovenskega ljudstva na Koroškem, nikdar in nikoli pa ne v njegovo škodo.

To naj zna ves svet. In mislim, da ima naša država razlogov dovolj, nastopati v krogu narodov z odločnostjo, ker ujednjenje naše je trdno, da ga nobena zloba ne razdre. To zahteva koroški Slovenec od svoje vlade in z njim ves jugoslovanski svet!

(Viharno, dolgotrajno odobravanje.)

Za njim je govoril ravnatelj meščanske šole v Borovljah

ravnatelj dr. Mišič,

ki je med drugim izjavil:

Vsled sklepov reakcionarcev v Parizu, ki ne poznajo modernih načel, je došlo, da so najbolj trpinčenemu narodu postavili na Koroškem demarkacijsko črto in ločili naše ozemlje v dve coni. Sedaj na, ko kaže Nemcem to bolje, hočejo to demarkacijsko črto zopet odpraviti. Mi se ne bojimo za cono A, pač pa se bojimo za Celovec in Gospodstviško polje, ako bi se sedaj odpravila demarkacijska črta. To pa lahko že sedaj rečemo, da demarkacijske črte ne bodo nikdar odpravili, ker nečemo, da bi se zopet prelivala kri na naših tleh, kakor je tekla že svoj čas. Naši kmetje so pripravljeni braniti svojo zemljo, svojo last, zlasti ker so si zopet napolnili svoje kašče, in ne bodo nikdar več pripustili, da bi ropali po njihovih domovih tuji ljudje, ki so lačni zemlje, tujih ljudi in tujih živil. Prepričani smo, da bo tudi naša vlada zopet pripravljena, ako bi mi sami ne bili dovolj močni, da bi se ubranili pred ponovnimi napadi. Prepričani smo, da bo Jugoslavija stala kakor en moč za nami. Mi ne bomo nikdar pustili, da bi prišle nemške tolpe, zopet požigati naše domove, če pa bodo prišle, bodo prišle le preko naših trupel. (Dolgotrajno, viharno odobravanje.)

V imenu S. L. S. je pozdravil zborovanje prof. M a z o v e c, ki je večkrat prekinjen vsled burnega odobravanja sporočil pozdrave trpečim bratom v Primorju in na Koroškem. Novo nasilje, zahteva po odpravi demarkacijske črte ni zrastle na nemškem zelniku — ta je preslabo pognojen, — pač pa na italijanskem. Za nas je plebiscit že končan, toda če zahteva ententa novo glasovanje, bomo izpolnili tudi to formalnost, da še enkrat poveemo: Mi hočemo, da pridejo vsi naši bratje pod Jugoslavijo. Na naslov naše vlade pa povemo, da smo že dovolj našega ozemlja zapustili in naj neha enkrat naša hlapčevska pokorščina napram ententi. (Viharno odobravanje.) Če bomo še dalje tako hlapčevsko pokorni, se bomo nazadnje izselili še v Albanijo. (Veliko odobravanje.) Mi želimo in zahtevamo mir, ki ga zahtevamo tudi od entente. (Burno odobravanje.)

Nato je pozdravil shod v imenu NSS g. Vojska, na kar je govoril koroški Slove-

nec, akademik Sušnik, ki je naglašal, da bomo sami odpravili demarkacijsko črto na Koroškem, toda šele takrat, ko bo naš Celovec in Gosposvetsko polje. (Viharno pritjevanje.)

Ker se ni nihče več oglašil k besedi, je dr. Rožič utemeljeval nastopne resolucije, ki so bile soglasno med burnim odobravanjem sprejete.

RESOLUCIJE.

Zborovalci, zbrani na protestnem shodu v hotelu Union, 20. t. m. 1920, kar najodločneje protestirajo proti nameravani opustitvi demarkacijske črte med conama A in B na Koroškem, in sicer zato: 1. Ker bi se z odpravo demarkacijske črte kršila pravno veljavna velevažna določila mirovne pogodbe, ki pred celim svetom jasno in striktno določa za plebiscitno ozemlje na Koroškem dve strogo ločeni coni do konca izvršitve plebiscita. 2. Odločno in energično protestirajo, ker bi s to krivično opustitvijo demarkacijske črte nastala za našo državo ogromna nedogledna finančna in gospodarska škoda. Naša država je žrtvovala milijone in milijone škode, povzročene po Nemcih in za javne naprave, kakor pota, ceste, brzojav in pošto itd. in 3. Ker bi z ukinjenjem demarkacijske črte skoro gotovo zopet nastale v najkrajšem času življenjske razmere v coni A in B, ki bi privedle do obnovitve krvavih izbruhov političnih strasti in sovraštva, torej do pretepov in pobojev, kakor se je to že zgodilo v drugih plebiscitnih ozemljih drugod.

Iz teh tehtnih za javno varnost, mir in red v coni A merodajnih vzrokov na današnjem shodu zbrani zborovalci odločno in energično pozivajo centralno vladu v Belgradu kakor tudi pokrajinsko vladu za Slovenijo, da se centralna vlada ne ukloni na noben način krivičnemu pritisku in pravno neutemeljeni, nam škodljivi zahtevi mirovne konference, ker bi bila odprava demarkacijske črte v neprecenljivo škodo in pogubo koroške Slovenije in naše države sploh in v zadnjem odločilnem trenutku nepreračunljive koristi za Nemce.

Zato še enkrat slovesno in glasno izjavljamo centralni in deželni vladi, da se krivični zahtevi po odpravi demarkacijske črte na Koroškem ne uklonimo. Mi stojimo za koroškimi Slovenci kot en mož — ena armada, pripravljena tudi s silo braniti naše svete, starodavne pravice. Mi gremo v boj za našo sveto, pravično stvar do skrajnosti. Zato vlada ne udaj se, ne ukloni se, kajti ves narod stoji složen, edini za teboj!

Z našimi trpečimi brati v solčni Goriski in skalnati Primorski ter kršni Dalmaciji pa sočustvujemo najgloblje ter jim kličemo: Vztrajajte, tudi vam zasine zora osvoboditve. Nismo in ne bomo pozabili na vas. Nekulturna vandalska barbarstva italijanska pa se sama obsojajo. Centralno vladu pa pozivamo, da energično zahteva zadoščenja za barbarska dejanja, za povzročeno škodo pa povračilo v polnem obsegu!

Nato se je shod, ki je bil sijajna manifestacija Ljubljane za trpeče brate na Koroškem, kakor tudi Primorskem, zaključil. Predsednik dr. Rožič je v svojem govoru upravičeno poudarjal, da so resnične besede ljubljanskega župana dr. I. Tavčarja, da Ljubljana ni zaspana.

Radgona — Apaška kotlina.

LDU Gradec, 20. julija. Dunajski korespondenčni urad objavlja: Deželna vlada je prejela v nedeljo vest, da so se v bližini apaške kotline pojavile srbske čete ter da stoje ob demarkacijski črti v pripravljenem stanju. Šef ententne misije za nadzorstvo izpraznitve Radgone, polkovnik Gosset, je protestiral na prošnjo dež. vlade pri vladi v Ljubljani proti morebitni zasedbi apaške kotline. Ne glede na to so srbske čete, okoli 1000 mož z 1 strojnico in 4 topovi, prodrle naprej in zasedle Apače, kakor tudi grad Freudenau, kjer je nastanjena ententna misija. Deželna vlada se je obrnila z ostrim protestom na ljubljansko vladu ter potom avstrijskega drž. urada za zunanje stvari na kompetentna ententna mesta in je odposlala svojega uradnika v obmejno ozemlje. Potem, ko je ratificirana st.-germanska mirovna pogodba, imajo Jugoslovani dolžnost izprazniti Radgono, Špilje in druga Avstriji prisojena ozemlja. Apaška kotlina pripada vsekakor po besedilu mirovne pogodbe Jugoslaviji, vendar pa mora že poslujoča obmejna komisija izvršiti mejne popravke, pri katerih se mora vpoštovati gospodarska skupnost raznih ozemelj z Avstrijo. Avstrijski urad za zunanje stvari je označil v svojem komuniciraju za odkrito, primitivnemu pravnemu čutu nasprotujočo kršitev pogodbene zvestobe, ako Jugoslovani ne izpraznijo po mirovni pogodbi Avstriji priznanih ozemelj in ako zasedejo apaško kotlino. Avstrijska državna vlada je radi tega proti postopanju srbsko-hrvatsko-slovenske vlade brzoglavim potem pri

poslaniški konferenci v Parizu najostreje protestirala in pri tem opozorila na to, da mora z ozirom na ogorčenje obmejnega prebivalstva, ki ga je že doslej komaj zdrževala, odkloniti vsako odgovornost za protipravno postopanje Jugoslovanov.

LDU Ljubljana, 20. julija. Z ozirom na komunike, katerega je glasom objave dunajskega korespondenčnega urada izdal avstrijski državni urad za zunanje zadeve glede na zasedbo apaške kotline po jugoslovanskih četah, v katerem protestira proti temu, da ni naša država še izpraznila onih obmejnih krajev, ki imajo po sanžermenski pogodbi pripasti Avstriji, na drugi strani pa, da je naša vlada zasedla apaško kotlino, ugotavlja deželna vlada za Slovenijo nastopno:

13. februarja 1919 se je sklenila med ljubljansko in graško deželno vladu v Mariboru pogodba gledečasne ureditve meje med našo državo in Avstrijo na Štajerskem. Ta provizorična ureditev naj bi veljala, dokler ne bi bila po mirovni konferenci definitivno urejena državna meja. Glasom te pogodbe je ostala Radgona z okolico v naših rokah, istotako Špilje in gotovo ozemlje med Špiljami in koroško mejo, dočim je apaška kotlina ostala v avstrijski upravi. Te pogodbe se je naša država skrbno in vestno držala. Po sanžermenski mirovni pogodbi se ima ta provizorična meja korigirati na nekaterih točkah, in sicer deloma v prilog naše države, deloma v prilog avstrijske republike. Po sanžermenski mirovni pogodbi moramo mi izprazniti Radgono z okolico in Špilje ter dovoliti nekatere korekture na mejni črti od Špilj do koroške meje, dočim in a nasprotno Nemška Avstrija prepustiti nam apaško kotlino. Razen tega se je Nemška Avstrija v členu 284. mirovne pogodbe zavezala, dovoliti prost promet vsake vrste preko svojega ozemlja. To slednje je največje važnosti za našo državo, baš v sektorju Špilje—Radgona, ker vodi skozi Radgono edina naša zveza z glavnim delom Prekmurja, in pa radi zveze po našem ozemlju po železnici Špilje—Radgona—Ljutomer. Tak je dejanski in pravni položaj. Definitivno državno mejo, kakor jo je določila mirovna pogodba, ima v zmislu te pogodbe na licu mesta ugotoviti delimitacijska komisija, katera se mora po določenih mirovne pogodbe sestaviti v teku 14 dni potem, ko se izmenjajo ratifikacijske listine. Slednje se je zgodilo 16. t. m.

Kljub zgoraj omenjenemu pogodbenim potem ustanovljenemu začasnemu stanju se je Avstrija že dalje časa trudila doseči enostransko evakuacijo Radgone, čemur se je naša vlada po pravici upirala. Končno je vendar Avstrija dosegla, da se je odposlala komisija ententnih častnikov, katera naj bi ob izpraznitvi Radgone prisostvovala. Naše stališče napram tej zahtevi je bilo po razmerah samoposebi dano. Zahtevati smo morali, da če izpraznimo mi Radgono, da izprazni Avstrija apaško kotlino in pa da nam zagarira svoboden tranzitni promet v zmislu člena 284. mirovne pogodbe. Avstrijska vlada je, kakor je bilo že javljeno, 11. t. m. po svojem opravičju v Belgradu oficijelno obvestila, da je Avstrija evakuirala desni breg Mure (apaško kotlino), a da jugoslovanske oblasti niso še prišle v izpraznjeno ozemlje. Vsled tega je nastopila potreba, da prevzame upravo apaške kotline takoj naša vlada, kar je bilo glasom zgorajšnje izjave avstrijskega zastopnika očividno tudi v intenciji avstrijske vlade. Ker pa je bila naša vlada od verodostojne strani na to opozorjena, da je ljudstvo v apaški kotlini oboroženo, bilo je potrebno, da se ta kotlina zasede tudi po vojaških četah in ljudstvo razoroži. Rekrimiracije zaradi zasedbe apaške kotline po naših četah in oblasteh so torej docela neosnovane.

Kar pa se tiče evakuacije Radgone, pa niso pravice, ki izvirajo naši državi iz člena 284. mirovne pogodbe, doslej še najmanj zagarirane, kar dosti drastično označuje slučaj razdrta železniške proge pri Cmureku. Tudi pritožba avstrijskega državnega urada za zunanje zadeve glede tega, da se na črti Špilje — koroška meja nismo še umaknili na bodočo državno mejo, je istotako neupravičena, kajti bodoča državna meja v tem sektorju v naturi ni vidna in se mora šele ugotoviti po delimitacijski komisiji. Umik naših čet za to mejno črto je torej neizvedljiv, dokler ne izvrši delimitacijska komisija svojega posla na tej črti.

Iz tega dejanskega in pravnega položaja sledi jasno, da je postopanje naših oblasti bilo v vsakem oziru korektno in utemeljeno in si lahko vsakdo sam napravi sodbo, na kateri strani je iskati primitivnemu pravnemu čutu nasprotujočo kršitev pogodbene zvestobe.

Avstrijska republika.

Vprašanje Zapadne Mažarske.

LDU Dunaj, 20. julija. (DKU) V današnji seji narodne skupščine je predložila državna vlada načrt o sprejemu Burške (Zahodna Mažarska) v ozemlje republike Avstrije. Načrt določuje, da bo Burška imela po vstopu med avstrijske dežele

iste pravice in dolžnosti, kakor druge dežele. Sopronj postane glavno mesto dežele. Državna vlada mora takoj predložiti narodni skupščini deželni red in začasni volilni zakon. Volitve se morajo vršiti na podlagi splošne, neposredne, osebne in tajne volilne pravice, in sicer po proporciju. Državna vlada mora v najkrajšem času razpisati volitve ter jih izvesti, nato pa naj se takoj skliče državni zbor, da sestavi avtonomno deželno vladu. Do tedaj pa izvršuje v deželi vso javno oblast državna vlada po svojih za to poklicanih organih, to je po vrhovnem pooblaščenju republike Nemške Avstrije s sedežem v Sopronju. Ta je tudi predsednik začasnega deželnega sveta, ki obstoji iz sedmih zaupnikov, ki jih za to določi vlada izmed prebivalstva Burške ter iz petih članov, ki jih voli narodna skupščina. Pravo, ki je doslej veljalo v Burški, ostane tudi odslej v veljavi. Državna vlada ima pa popolno pravico, da v sporazumu z deželnim svetom eventualno tudi izpremenili zakone, ki veljajo za Burško, z ozirom na koristi prebivalstva; vse to, ako se zdi, da so taki ukrepi iz važnih razlogov potrebni. Izpremembe se morajo predložiti popreje narodni skupščini.

Rusija.

Trajen mir s Poljsko.

LDU Dunaj, 19. julija. »Ruskaja Pravda«, glasilo Trockega izjavlja, da sklene Rusija s Poljsko le trajen mir, ki bi ga podpisali sovjetski vladi Rusije in Poljske.

Ljenin misli drugače.

LDU Washington, 20. julija. (DunKU - Brezlično.) Po poročilih iz Helsingforske je Ljenin izjavil, da bo v bodočnosti neobhodno potrebno, da bosta Rusija in Nemčija mejile druga na drugo. Pohod proti Poljski se bo toliko časa nadaljeval, da se doseže cilj.

Anglija.

Boji na Irskem.

LDU London, 20. julija. (DKU — Brezlično.) Polkovnik Smyth, divizijski komisar irskih konstabljerjev, je bil v Corku ustreljen. Po njegovem umoru so se razvili še sinoči v Corku med vojaki in policijo na eni strani in med sinfajnovci na drugi strani srditi boji.

Rumunija.

Pogajanja z Bolgarsko.

LDU Pariz, 20. julija. (DunKU - Brezlično.) »Journal des Debatts« javlja iz Bukarešte, da se Teke Jonescu v resnici pogaja z Bolgarijo, s katero bi se rad sporazumel radi Dobrudže.

Turčija.

Zarota proti sultanu.

LDU Amsterdam, 20. julija. (DKU) Dopisnik »Timesov« javlja iz Carigrada, da je odkrila turška policija veliko zaroto, ki je bila naperjena proti sultanu in vladi. Zarotniki so hoteli sultana umoriti in postaviti novo časno vladu.

Razna poročila.

Prevoz vojnih ujetnikov iz Sirije.

LDU Berlin, 20. julija. (DunKU) — »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Bazla: Ruska sovjetska vlada je pritrdila po sibirskih oblasteh predlaganemu dovoljenju za prevoz v Sibiriji se nahajajočih vojnih ujetnikov v Vladivostok po posredovanju mednarodnega komiteja Rdečega križa.

Tešinsko vprašanje.

LDU Pariz, 20. julija. (DunKU — Havas.) Poslaniška konferenca se je v svoji včerajšnji seji bavila s tešinskim vprašanjem in je poslušala poročilo češko-slovaškega ministra za zunanje posle dr. Beneša. Danes bo zagovarjal zastopnik poljske vlade poljsko stališče.

Kje je Bela Kun?

LDU Dunaj, 20. julija. (DunKU) — »Neues Wiener Tagblatt« javlja iz Berlina: Govori se, da je mažarska vlada prosila nemško vladu, naj smatra Belo Kuna pri njegovem potovanju skozi Nemčijo kot zločinca, ki ga zasledujejo s tiralo. Kakor meni »Vorwärts«, se Bela Kun ne nahaja več na nemški zemlji.

Politične novice.

— Vladna kriza. Ljubljanski dopisni urad poroča iz Belgrade: Ministrskega predsednika je včeraj popoldne sprejel v avdienci regent prestolonaslednik. V političnih krogih, ki stoje blizu dvora, se trdi, da je ministrski predsednik podal mislijo celokupnega kabineta. — Ako ne bo regent prestolonaslednik Aleksander sprejel ostavke koncentracijskega kabi-

neta, potem bo, kakor se govori v parlamentarnih političnih krogih, sprejet volilni zakon, ratifikacija mirovnih pogodb ter bi bile odobrene tudi proračunske dvanajstine. Nato pa bi se vršile volitve.

— Člen 15. volivnega zakona, radi katerega je nastala kriza v vladi, se glasi: Uradniki in vsi, ki se drugače nahajajo v državni službi, kakor tudi predsedniki občin, izgube, ako bi bili izvoljeni za poslance in bi sprejeli mandat, svoje mesto. Predsedniki občin se ne smatrajo na odsotnosti od dne, ko pristojni volilni odbor proglasi izvolitev, dokler narodna skupščina ne potrdi njihove volitve. Svoje uradno mesto obdrže skupno s poslanskim mandatom 1) ministri v službi in na razpoloženju, 2) člani državnega sveta, 3) izvenredni poslaniki, diplomati in člani agencij v inozemstvu, 4) predsedniki in člani višjih sodišč in sodišč prve stopnje, 5) profesorji vseučilišč, srednješolskih in strokovnih šol, 6) inženirji in zdravniki, ki so v državni službi, 7) vpokojeni uradniki na razpoloženju, 8) ban, odnosno predsedniki pokrajinskih vlad.

— Nepotreben strah svobodomiselcev. Liberalno akademsko društvo »Jadrana« se je ustrašilo, ker smo prinesli vest, da bo v Mariboru nastopilo jugoslovansko starešinstvo in jugoslovanska akademska omladina. Boje se, da ne bi kdo razumel tega tako, kot da bodo tudi liberalci zastopali na orlovskem taboru. Kar mirni naj bodo mladi svobodomiselniki: Nihče ni računal nanje, in t. Ivan Cankar, ki ga svobodnjaki tako radi štejejo za svojega, je že zdavnaj ugotovil, da nobena svobodomiselna stranka prinaša ne sloni na potrebah naroda... Zato lahko pišemo »jugoslovanski« ali pa kakor hočemo, ker ljudstvo vanski« ali pa kakor hočemo, ker ljudstvu še na um ne bo prišlo, da je zapaden v tem pridevniku le atom liberalnega svobodomiselnega dijaštva.

— Politične sanje »Napreja«. Neozdravljiv optimizem je nas naprosil, da smo priobčili v nedeljski številki »Slovenca« članek »Zločin nad domovino«. Že leta se trudi, da bi omilil oster boj, ki ga vodijo politične stranke med seboj. Napisal je knjigo, v kateri na podlagi dejstev dokazuje, da so v pretežni meri krive tega boja, ki prinaša domovini le škodo, nasprotne stranke. V članku nasprotnike znova roti, naj se drže dostojnosti tudi v političnem boju, naj ne podtikajo, sumničijo in obrekujejo. »Napreja« sanja, češ, da so klerikalci pripravljeni prodati se liberalcem, da ponujajo javno v časopisju lju-bezen liberalcem, samo če nehajo z napadi nanje. Če zahteva pisatelj omenjenega članka dostopnost v političnem boju, sanja »Napreja«, da je morda proti klerikalcem vsak način boja dovoljen. Če poziva k zmernosti, meni »Napreja«, da »klerikalci« trgujejo z načeli in programi. Čudna logika, vredna velikih mislecev okoli »Napreja«. Pri stvari gre pa za nekaj drugega. »Napreja« skuša svojim nezvestim naslikati na steno grozoto »klerikalno« liberalne zveze, da bi s tem strašilom omehčal odpadle sodruge in jih privedel nazaj v očetovski hlev, kjer bi zopet vdan hlapčevali socialističnim prvakom. Zato jih milo prosi, vzdihuje in roti. Kaj bodo razdvojeni bratci napravili, to je njihova notranja zadeva. Mi vemo, da nas od liberalcev ločijo nepremostljiva načela tako glede svetovnega kakor tudi moralnogospodarskega naziranja. Vemo pa tudi, da med socialisti in liberalci ni glede svetovnega nazora bistvenih razlik, zato se tudi v vseh državah vedno najdejo k skupnemu boju proti »klerikalcem«. To je bilo in bo. Njim ni treba šele zvez sklepati, traja kar nepretrgoma naprej. Pa če jih tudi vodi tako velika ljubezen v boju proti nam, ima pa ta knjiga »Zločin nad domovino« vendar pravico, da jih sem in tja opomni, da so vendar še večje stvari na svetu kakor sovraštvo in laž, brezobzirno zavijanje in obrekovanje. To misel je g. pisatelj podčrtal, in »Napreja« na podlagi te misli sklepa na razne zveze, svobodno mu.

— Železniška konferenca v Mariboru. LDU Ljubljana, 20. julija. Na predlog ministrstva za promet se bo vršila 26. julija t. l. konferenca v Mariboru, na kateri bosta zastopana naše kraljestvo in avstrijska republika. Obravnavala se bodo ob tej priliki vsa vprašanja, ki se tičejo železniške, carinske, poštne, brzojavne, telefonske, policijske in sanitetne službe na obmejnih železniških postajah. Zastopana bodo vsa pristojna ministrstva, tukajšnji komisariat za promet in obratno ravnateljstvo južne železnice.

Dnevne novice.

— Sestanek sodalitete ss. Cordis za Podjuno in mežiško dolino se vrši dne 28. t. m. v Dobrli vasi ob pol 11. — Podpredsednik.

— Zrelotni izpiti na drž. moškem in ženskem učiteljsku v Ljubljani so se vršili pod predsedstvom gosp. višjega šolskega nadzornika dr. Iv. Grafenauerja od 5. do 11. julija. Izpit so napravili a) na moškem

učiteljsku: Burdian Franc iz Sv. Mihela nad Mozirjem, Gomišček Gabriel iz Solkan, Ljubič Vinko iz Ljubljane, Počkar Miroslov iz Moščenic, Prusnik Franc iz Ljubljane, Rejec Franc iz Grahovega pri Tolminu, Selc Vladislav iz Radovljice (z odliko), Selan Josip iz Štepanje vasi (z odliko), Zupančič Franc iz Malega Gabra, Bertonec Milena iz Gorice, Wrischer Evalija iz Pazina, Žorž Alojzij (privatist) iz Pistoje, 1 kandidat je odstopil, 6 kandidatov in kandidatkinj ima ponovljajni izpit, 1 kandidatkinja je bila v celem reprobirana. b) na ženskem učiteljsku: Banel Marija iz Ljubljane (z odliko), Brandstetter Viktorija iz Ljubljane (z odliko za nemške šole), Divjak Vera iz Studenca (z odliko), Drassal Margareta iz Ljubljane, Fritsch Edita iz Ljubljane, Jan Marija iz Ljubljane (z odliko), Jež Terezija iz Idrije, Kneisel Vida iz Širja pri Zidanem mostu (z odliko), Kocjančič Erna iz Ljubljane (z odliko), Korbar Gabriela iz Prema (z odliko), Kosmač Pavla iz Ljubljane (z odliko), Kravanja Emilija iz Trsta, Labernik Felicita iz Srednje vasi (z odliko), Lipovšek Jelica iz Ljubljane (z odliko), Lukan Franciška iz Olomuca (z odliko), Maček Ljudmila iz Ljubljane (z odliko), Matko Berta iz Toplice (z odliko), Mrzlikar Milica iz Ljubljane (z odliko), Ogulin Neža iz Krvavčje vrha, Petelin Melita iz Ljubljane (z odliko), Petrič Berta iz Rudnika (z odliko), Pirc Mara iz Borovnice (z odliko), Plšek - Kukman Gizela iz Pulja (z odliko), Rakovec Marica iz Ljubljane (z odliko), Rekar Milena iz Radovljice (z odliko), Rihar Franciška iz Pristave (z odliko), Schuller Krista iz Glinca (z odliko), Toni Justina iz Podgrada, Trdina Nina iz Ljubljane (z odliko), Verhovnik Marta iz Sv. Petra v Savinjski dolini (z odliko), Zupan Franciška iz Lancovega in privatistkinj Črnjač Ivana iz Verda ter Tevš Bogomila iz Ljubljane. 1 privatistkinja je dobila ponovljajni izpit.

— **Promocija.** Dne 12. julija je bila na češkem vseučilišču v Pragi promovirana za magistra farmacije gđc. Nežica Oražem iz Ribnice.

— **Obrtna šola v št. Vidu nad Ljubljano** priredi v nedeljo 25. t. m. razstavo risarskih in pomočniških izdelkov.

— **Zagorje pri Pilštanju.** Začetkom tega meseca je »Slovenec« prinesel dopis iz Zagorja, kjer hvali to vas kot »eno najboljših zdravilišč in letovišč v Jugoslaviji«, češ Zagorje leži med »pragovzdovi, obkroženo z visokimi črnozelenimi gorami«, da ima vodo, ki »vsebuje najboljše in najzdravilnejše snovi itd. v tem slogu. Ne smemo zameriti Zagorjanom ako hvalijo svoj kraj, toda interes javnosti zahteva, da se piše brez vsakega pretiravanja; slovenskih vasi, ki so »obkrožene s črnozelenimi gorami, je dosti; pitne vode dobite tudi skoraj povsod; toda dopisnik bi bil moral omeniti, da v Zagorju manjkajo vsi predpogoji za zdravilišče. Od železnice je oddaljeno Zagorje kakih 30 km, ceste od postaja do Zagorja so deloma prav nerodne, mesnice ni nobene v Zagorju, pošta je še le v Pilštanju (1 uro daleč), brzojavni urad v Kozjem, kamor je treba hoditi 2 uri. Zdravniški sploh ni v celici okolici, najbližji je menda v St. Petru, do lekarne v Podčetrtku so 3. do 4. ure! To naj bo zdravilišče! Stanovanj sploh ni, o kakem hotelu ali boljši gostilni ni govora, mesa še v Kozjem ni dobili. »Zdravja in miru iskajoči letoviščarji« so s tem opozorjeni! Ako gre kdo tja, gre na svoj riziko.

— **Zadruga gostilničarjev za ljubljansko okolico** nas prosi ugotoviti, da ni res, da je naročila za svoje člane veliko sladkorja, a ga ni dala svojim članom na razpolago, dokler ni bilo sladkorja moč nikjer dobiti. Res pa je, da je naročila zadruga na pritisk članov in obnega zbora potom Kreditne banke pol vagona sladkorja za svoje člane že začetkom maja, a blago je dospelo šele 3. julija zadruzi, t. j. v času, ko se je vsul cel hudournik tega blaga v Slovenijo. Zato ni res, da je hotela zadruga s to akcijo člane oskudovati. Res pa je, da je hotela svojim članom pomagati s cenejšim sladkorjem ker je bil tisti čas še po 80 K kilogram.

— **Razredna loterija.** Uprava razredne loterije je naročila v Gradcu srečke, ki bodo gotove do 15. septembra t. l. Prvo srečanje se bo vršilo januarja prihodnjega leta. Največja premija bo 600.000 dinarjev, glavni dobiček 400.000 dinarjev. Poleg tega bodo še dobitki po 100.000, 200.000 in 300.000 dinarjev. Glavnica razredne loterije bo znašala 5 do 6 milijonov dinarjev, dočim je znašala do sedaj le 600.000 dinarjev. Za izplačevanje dobitkov je potrebnih 35 milijonov dinarjev na leto.

— **Ministrstvo za pošto in brzojav** bo nakazalo vsem brzojavnim in telefonskim uradnikom dodatek za čezurno ponočno službo, česar do sedaj ni bilo. V to svrhu je že odobren potreben kredit.

— **Borovnica.** Posestniku Francu Suhadolniku v Borovnici je bila iz hleva ukradena konjska oprema vredna približno 1000 kron.

— **Cerkle pri Krškem.** Dne 16. julija je 15-letna pestunja Terezija Pirc, v službi pri Vahčicu, pospravljala sobo, vzela je

na nočni omarici samokres ter skozi okno pogledala ter rekla proti svoji prijateljici: »Glej, sedaj se pa bom!« Pri tej priči se samokres izproži, krogla zadene v srce in deklica se zgrudi mrtva.

— **Tatvina.** V noči od 15. do 16. julija je bila Jožefu Kozlevčar iz Ivančine gorice, pošta Stična, ukradena kobilica s komatom in vozom. Kobilica je prama z belo liso na glavi. Visoka je 15 pesti in je v 8 letu. Komat je star, raztrgan in ima na vrhu svetlo šipo. Voz je samec z lojtrami, oje je že bilo zlomljeno in je zvezano z železom. Tatvine je osumljen 20 let star fant, srednje postave. Po dnevu se je ponudil točilen, ponoči je pa bržda izvršil tatvino. Kdor prvi naznani, kje se nahaja kobilica, dobi 1000 K nagrade.

Ljubljanske novice.

lj **Umrla** je včeraj popoldne gđc. Marija Vagaja, poštna oficijantka v pok. in sestra g. poštnega svetnika dr. Antona Vagaja. — Naj v miru počival!

lj **Seja S. K. S. Z.** bo danes ob 8. uri v navadnih prostorih. — Predsednik. (k)

lj **Prosvetno društvo za kolodvorski okraj** priredi v četrtek, 22. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani na portu frančiškanskega samostana diskusijski večer. Vodil ga bo g. dr. Stanovnik. Vabimo k najštevilnejši udeležbi. (k)

lj **Strokovni čevljarški tečaj.** V Rokodelskem domu v Ljubljani se je vršil od 20. jan. do 18. jun. t. l. strokovni čevljarški tečaj. Tečaj je vodil čevljarški mojster Karel Majce, ki se je na strokovnih čevljarških učiliščih v inozemstvu izpopolnil v svoji stroki. Udeleženci tečaja so pod vodstvom svojega učitelja dobili teoretični pouk in so izvršili tudi predmete spadajoče v njih stroko. Urad za pospeševanje obrti kraljestva SHS v Ljubljani se je po svojih odposlancih ravnatelju inž. Turnšku in komisarju Ivan Brozoviču prepričal, da tečaj dobro uspeva in se je odločil dati udeležencem tečaja spričevalo. V nedeljo 18. t. m. so udeleženci tečaja v Rokodelskem domu razstavili risbe in čevljarške izdelke, ki so jih pri tečaju dovršili. K tej razstavi, ki je bila prirejena za sklep strokovnega čevljarškega tečaja, so se zbrali prijatelji obrtnega stanu in rokodelci. Udeležence je pozdravil predsednik katoliškega društva rokodelskih pomočnikov kanonik Alojzij Stroj, ki je poudarjal, da društvo vstrajno deluje na tem, da daje pomočnikom priliko izobraževati se v svoji stroki in se usposobiti za dobre, vsestransko izobražene mojstre. Podpredsednik trgov. in obrtne zbornice Iv. Ogrin je v imenu Obrtne zveze pozdravil udeležence in opozoril na to, da društvo s prirejanjem čevljarških in sploh strokovnih tečajev izvršuje za našo mlado državo posebno zaslužno delo, ker tako uspešno deluje za napredek obrtnega stanu. Komisar Ivan Brozovič je v imenu urada za pospeševanje obrti kraljestva SHS v Ljubljani izrazil svoje veselje nad lepo uspešnim tečajem in dovršenimi izdelki in vzpodbujal udeležence tečaja kakor tudi vse navzoče rokodelce, naj se pridno izpopolnujejo v svoji stroki, ker le dobro izurjen rokodelce bo mogel tekmovali s tvorniški izdelki, ki se nikdar ne morejo primerjati z dobrimi v delavnicah narejenimi izdelki. V imenu udeležencev tečaja se je Ivan Papež zahvalil vsem, ki so priomogli, da se je tečaj vršil, zlasti pa strokovnemu učitelju. Na te besede je g. Karol Majce izjavil, da si šteje v dolžnost, storiti kaj za društvo, čigar član je od svoje mladosti, in da bo vse svoje moči posvetil temu, da se bodo mogli rokodelci bolj in bolj izobraževati v svoji stroki, da bodo posamezniki čim prej mogli postati samostojni mojstri in si zagotoviti srečno bodočnost. Navzoči so si potem ogledali še posamezne lepo izvršene izdelke, ki pričajo o strokovni izvežbanosti voditelja tečaja, kakor tudi o pridnosti udeležencev. Zeleti je, da bi katoliško društvo rokodelskih pomočnikov, ki je s tem tečajem doseglo tako lep uspeh, priredilo tudi za druge stroke poučne tečaje.

lj **Konzulat Čehoslovaške republike** se je preselil na Breg št. 8, I. nadst. in uraduje vsak dan od 8. do 2. popoldne. V nedeljo se ne uraduje, na praznik od 8. do 12.

lj **Umrla** so v Ljubljani: Kazimir Koritnik, delavec, 58 let. — Franciška Pintar, delavčeva žena, 32 let. — Vladimir Zimic, sin šivilje, 6 mesecev. — Neža Tavces, uradnikova vdova, 76 let. — Terezija Hočevar, zasebnica, 82 let. — Marija Šorli, delavčeva žena, 31 let. — Stanko Bahovec, rejnec, 1 mesec. — Matevž Tomšič, zasebnik, 76 let. — Jožica Kadivec, hči netakarja, 4 mesece. — Karla Šukovec, rejenka, 3 mesece. — Ivan Tomažević, hiralec, 28 let. — Antonija Štricelj, posestnica, 76 let. — Marjeta Buda, žena poštnega poduradnika, 61 let. — Ana Zupančič, kočarica, hiralka, 68 let.

lj **Utonil** je 19. t. m. zvečer 18 letni mesarski vajenec Jernej Adamič, ki je služil pri mesarju Lovsetu. V Ljubljani je bilo 19. julija t. l. tako vroče, da take vročine iz lepa ne pomnimo. Tudi Adamič se je

šel kopat na Pasji brod, toda revežu niso bile znane zahrbtnosti Pasjega broda in je za to utonil. Dne 20. t. m. so izveliki Adamiča iz Gradašice, dognali so njegovo smrt in ga prepeljali v mrtvašnico.

Najnovejša poročila.

VLADA PODALA DEMISIJO.

Belgrad, 20. julija. Danes dopoldne ob 10. je bila kratka seja ministrskega sveta, Ministrski predsednik dr. Vesič se je ob tej priliki pritožil, da ni bil obveščen v ministrskem svetu, kako bo glasoval v parlamentu del demokratske zajednice o členu 15. volivnega zakona. Radi tega je min. predsednik dr. Vesič vztrajal na predlogu vlade. Po izjavi ministra Pribičevića, da se ne da na stvari ničesar več izpremeniti, je vlada sklenila, da poda ostavko.

Belgrad, 20. julija. V poslanskih krogih zbujajo veliko začudenje dejstvo, da je včeraj pri glasovanju o členu 15. vol. zak. glasoval podpredsednik parlamenta dr. Ribar proti vladi. Čuje se, da je bilo to dejstvo predmet razpravi v min. svetu.

Belgrad, 20. julija. Na današnji ej narodnega predstavništva je prečital podpredsednik dr. Ribar pismo min. predsednika dr. Vesiča, ki poroča, da je vlada podala demisijo. Podpredsednik dr. Ribar je radi tega zaključil nato sejo in izjavil, da bo sklical prihodnjo sejo pisneno s današnjim dnevnim redom. Danes odidejo gotovo že vsi poslanci iz Belgrada, kjer ostanejo samo predsedniki klubov.

Belgrad, 20. julija. Vlada kriza ni nikogar iznenadila, toda nikdo ni mislil, da bo nastala radi pasivne volivne ravice učiteljev. Člen 15. volivnega zakona ne prepoveduje učiteljem kandidature, nego samo določa, da izgube službo, ako bodo izvoljeni in ako sprejmejo mandat.

Belgrad, 20. julija. Danes ob 4. popoldne je bil pozvan na dvor minister za promet dr. Korošec.

Belgrad, 20. julija. Demokratska zajednica sodi, da bo regent poveril postavo nove vlade Svetozarju Pribičeviću ali Miloradu Draškoviću.

Belgrad, 20. julija. Podpredsednik parlamenta dr. Ribar je predlagal regentu dosedanji kabinet. Treba pa je pri tem naglasiti, da je včeraj glasoval v narodnem predstavnstvu proti vladi, nedem ko ji je danes s tem svojim predlogom izrekel zaupnico.

ODGOVOR ITALIJANSKE VLADE POPAČEN.

LDU Belgrad, 20. julija. Snoči je došel iz Rima po našem izrednem poslaniku Vojislavu Antonijeviću odgovor Giolitti je vlade na noto, ki jo je poslala naša vlada italijanski vladi glede dogodkov v Splitu. Šifrirana brzojavka, ki jo je poslal Antonijević, je tako popačena, da je docela nerazumljiva. Vse kaže na to, da so Italijani pokvarili šifrirano brzojavko z namerom, da jo napravijo nerazumljivo. Namestnik ministra za zunanje posle dr. Momčilo Ninčić je takoj zahteval zopetni odgovor na doposlano noto.

NA SPLITSKIH DOGODKIH NAS NE ZADENE NOBENA KRIVDA.

LDU Belgrad, 20. julija. V političnih krogih se govori, da je ameriški admiral, ki je vodil preiskavo splitskih dogodkov, v svojem poročilu dognal, da Jugoslovane v nikakem primeru in na noben način ne zadene niti najmanjša krivda na tem, kar se je pripetilo in da so vse to izzvali Italijani. Admiral bo pri zaveznikih storil korake, da se odstrani italijanska mornarica iz dalmatinskih pristanišč in nadomesti z angleško in francosko, ker italijanska mornarica neprestano povzroča incidente. Francoska in angleška mornarica ostaneta v lukah do končnoveljavne rešitve jadranskega vprašanja.

RAZPRAVA PROTI RADIČU KONČANA.

LDU Zagreb, 20. julija. V danšnjem nadaljevanju razprave proti Radiču, ki se je vršilo v njegovi odsotnosti, se je nadaljevalo čitanje spisov. Po čitanju je povzel besedo drž. pravdnik, ki je v dolgem govoru dokazoval Radičovo krivdo. Drž. pravdnik v celoti še sedaj stoji na stališču, katero je zavzel v obtožnici. Razprava je t. t. dovršena. V nekoliko dneh se bo razglasila obsodba.

SLOVENSKE KONCERT V BELGRADU.

Belgrad, 20. julija. Povodom učiteljskega kongresa je priredil ljubljanski učiteljski pevski zbor sinoči koncert, ki mu je prisostvoval tudi regent prestolonaslednik v spremstvu ministrskega predsednika dr. Vesiča in ministra Pribičevića. Koncert je bil dobro obiskan in so največ pozornosti zbudili solisti.

BORZA.

LDU Zagreb, 20. julija. Devize: Berlin 178—180, Italija 0—400, London 0—260, Newyork 62.50—64, Pariz 530 do 540, Praga 140—150, Svica 1150—1200, Dunaj 38—39. Valute: dolarji 62—63.

I. slovanski orlovski tabor v Mariboru.

Dolenjci potujejo v Maribor čez Trebnje, St. Janž in Radeče v petek, dne 30. julija 1920. Do Trebnjega se pripeljejo iz Novega mesta z osebnim vlakom, iz Trebnjega do St. Janža pa s posebnim vlakom, ki odhaja iz Trebnjega ob pol 7. uri zjutraj in prihaja v St. Janž ob 8. uri. Iz St. Janža odkorakajo s semiško godbo peš do Zidanega mostu, kjer dobé zvezo na vlak, ki odhaja ob pol 11. uri iz Ljubljane. Drugi udeleženci, ki potujejo v soboto, 31. julija, porabijo lahko isto progo ali pa ono čez Ljubljano. Glavno načelo je, da kupi vsak voznik listek za sem in tja in se mora vračati po isti progi nazaj. Da bi kdo potoval v Maribor čez St. Janž, nazaj pa čez Ljubljano, ni dopustno. Iz Maribora se vračajo dolenjski udeleženci s posebnim vlakom ob 23. uri ponoči, korakajo peš do St. Janža, odkoder vozi poseben vlak do Trebnjega, kjer imajo zvezo na vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 8. uri zjutraj, prihaja v Novo mesto ob pol 11. uri. Dolenjci kočevskega okraja potujejo v petek (Orli) in v soboto (drugi udeleženci) z jutranjim vlakom, kjer imajo v petek zvezo s posebnim vlakom, in sicer v petek ob 10. uri in v soboto ob pol 11. uri.

Z Gorenjskega (radovljiški, kranjski, kamniški okraj) potujejo na mariborski tabor: dijaki v sredo, Orli in Orlice v petek s prvim jutranjim vlakom in se zbirajo v Ljubljani v Ljudskem domu, odkoder gredo s posebnim vlakom, drugi udeleženci pa v soboto z vlakom, ki odhaja z Jesenic ob 8. uri zjutraj. Gorenjci se vračajo v nedeljo, 1. avgusta ob 23. uri ponoči, iz Ljubljane vozi potem na Gorenjsko poseben vlak ob pol 6. uri zjutraj.

Udeleženci iz Savinjske doline potujejo z vlakom, ki odhaja iz Slovenjke Gradca ob 8. uri zjutraj, v Celju imajo zvezo na osebni vlak. Vračajo se v ponedeljek ob 1. uri ponoči, iz Celja ob 9. uri dopoldne. Prekinjenje vožnje se bo skušalo doseči samo za na Bled.

Hitite s prijavi, ker se v kratkem prijave za prenočišča po hotelih in gostilnah ter prijave za koncert in gledišče ne bodo več sprejemale.

Duhovnikom na orlovskem taboru. Duhovniki, ki se udeležijo orlovskega tabora, bodo lahko vsaki dan opravili daritev sv. maše, ako se priglasijo pravočasno. Izdajo se posebne izkaznice, na katerih bo označen dan in ura ter cerkev, v kateri se mašuje. Brez take izkaznice ne bo mogoče maševati. Treba se bo tudi strogo držati določenih ure, da pridejo vsi na vrsto. Maševalo se bo od 4. do 10. ure v sledečih mariborskih cerkvah: Stolnica, Sv. Marija, Sv. Magdalena, Sv. Alojzij, pri selskih sestrah, na Kalvariji, na pokopališču (na Slomškovem grobu) in v Studencih pri Sv. Jožefu. Izkaznica se bo glasila za vsako posamezno mašo, da se bo lahko maševalo v taborskih dneh v različnih cerkvah. Za vsako izkaznico se plača po 4 K, s tem so poravnani vsi stroški. Naročijo se ali naprej po pošti ali pa se oskrbe osebno pri stolnem župnem uradu, Slomškovo trg 20. Da ho temveč strežnikov na razpolago, naj se blagovolijo priglasiti tudi mladeniči, ki znajo ministrirati.

Orlovski vestnik.

Orli tekmovalci odhajajo v Maribor z vlakom v četrtek ob pol 11. uri iz Ljubljane. Vsi drugi Orli pa brezpogojno v petek s posebnim vlakom, ki gre iz Ljubljane ob 10. uri dopoldne. Zbirališče je v Ljudskem domu ob 8. uri zjutraj. Orli ob štajerski progi južne železnice pa odhajajo z normalnim vlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob pol 11. uri. Orlice z Gorenjske, Dolenjske in Vrhnike potujejo že v petek dopoldne s posebnim vlakom skupaj z Orli. Orlice iz Ljubljane, ljubljanske okolice in ob progi južne železnice v soboto ob 4. uri zjutraj. V soboto odhajata še dva posebna vlaka, in sicer ob 4. uri zjutraj in ob 1. uri popoldne. — Orlice naj se ravnajo po tem obvestilu, ne po okrožnicah!

Zgubil se je v nedeljo, 18. julija zvečer na glavni cesti do gostilne Franc Zupančič (po domače pri Joselnu), Kamenca pri Dolskem do Ljubljane en bel zavitek. V zavitku je bila ena triko kopalna obleka, rdeče-belo črtasta, ena brisalka, ene triko hlače, en glavnik, ščetka in oglasto zrcalo. Kdor najde ta zavitek, se vljudno prosi, da ga blagovoli oddati pri gostilničarju Franc Zupančiču v Kamencah pri Dolskem ali pa pri trvdki J. Kosteve, Ljubljana, Sv. Petra cesta 4, proti odškodnini. (k)

Zgubila se je na trgu denarnica z manjšo vsoto denarja. Najditelj se prosi, da jo odda proti nagradi na ravnateljstvu policije.

Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA

»Svetla«, Mestni trg 25.
Verbajš A., Linhartova ulica 4.

FOTOGRAFSKI ATELJE:

Grabietz Franjo, Miklošičeva c. 6.
Tunc Franc, Wolfova ulica 6.

JAVNA SKLADIŠČA

»Balkan«, I. Ljublj. javno sklad.,
Dunajska c. 33. (Tel. 366.)

KLEPARJI

Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

KNJIGARNE

Jugoslov. knjigarna, Pred škofijo.

KNJIGOVEZNICE

Knjigoveznica K. T. D., Kopit. ul. 6.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE

Olup Josip, Pod Trančo.

Sax Ivan, Stari trg 8.

LEKARNE

»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.

MANUFAKTURNE TRGOVINE

Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MODNI SALONI

Götzl Marija, Zidovska ul. 8 in 7.

MODNE TRGOVINE

Kunovar Ivan, Stari trg 10.

Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.

PARFUMERIJE IN KOSMETIKA

»Uranus«, Mestni trg 11.

PREVOZNO PODJETJE

Erman Štefan, Št. Vid n. Ljublj.

TRGOVINE S PAPIRJEM

»Uranus«, Mestni trg 11.

RESTAVRACIJE

»Perles«, Prešernova ulica.

SOBNO SLIKARSTVO

Zuran Martin, Mestni trg 12.

STAVBENA PODJETJA

Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.

Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.

ŠPEDIJSKA PODJETJA

»Balkan«, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)

Uher F. & A., Selenburgova ulica 4. (Tel. 117.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO

Černe Lud., Wolfova ulica 3.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNČN.

Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZ. IN POLJED. STROJI

Erjavec & Turk pri »zlati lopati«.

Valvazorjev trg št. 7.

Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta 10. (Mar. Ter. cesta.)

UGLAŠEVANJE IN POPRAVLJANJE GLASOVIRJEV.

Povš Feliks, Tržaška cesta 45.

ZAVESE,

vezeno cerkveno perilo, birati.

»Stora«, dr. z o. z., Št. Vid nad Lj.

Mlin in žaga se da v najem. Kje pove upravništvo pod št. 2923.

Zamenjam stanovanje z sobo in kuhinjo in pritlikinami v sredini mesta. Naslov pove uprava lista pod št. 2925.

Lep vrt na prijetnem kraju v Ljubljani, obsegajoč 2 stavbni in 2 vrtni parceli skupno 2800 m² se ugodno proda. Natančneje se poizve na Vojvode Mišiča c. 23, v pritl. na levo.

Lovski voz se proda. Več se izve v vojaški pralnici v Vevčah, p. D. M. v Polju.

Oglasi v »Slovencu« imajo velik uspeh.

Olročji voziček, dobro ohranjen se ceno proda. Naslov v upravništvu pod št. 2921.

Vinski sodi

iz fin. hrastovega lesa od 100-1500 l. manj rabljeni in novi se prodajo po zelo ugodni ceni in se tudi izposojujejo. J. Nadar vinski trg. v Murski Soboti (Prekmurje).

Prodajam!

lepo posestvo pol ure od postaje katero obkrožijo iz njiv, travnikov, gozda in lepega vinograda. Poslopje je veliko zidano, pripravno za gostilno, radi rudokopne jame. Hiša ima pet sob, veliko kuhinjo, železno zidano peč. Zraven hiše je obokovana klet nad katero se nahaja še ena lepa soba. Kravji in svinski hlevi, studenec pri hiši, fudi sadnega drevja je veliko. Vsega skupaj je okoli 11 orolov. Natančneje se izve pri g. Ivan Cverlin, Stanovsko, pošta Poljčane, Štajersko.

1000 kron nagrade kdor preskrbi akademsko naobrazenemu solidnemu gospodu meblirano sobo za stalno pri fini rodbini, eventualno s hrano. Dopisi naj se blagovoli nasloviti na »Inženjer B« na administracijo tega lista.

Gospodična večša slovenskega in nemškega jezika, v govoru in pisavi, slovenske in nemške stenografije, ter stroje pisja in korespondence, išče s. u. z. Nastopi takoj. Naslov pove uprava lista pod št. 2922.

Mestni stavbenik Ivan Bricelj

stavbeno podjetje tehnična pisarna, Ljubljana, Slomškova ulica 19 nasproti mestne elektrarne, se priporoča za vsa stavbna dela, napravo načrtov in proračunov. Delo solidno, cene zmerno in najboljše klasificirani delavci. 3377

Dragotin Puc tapetniška delavnica

Ljubljana, Kolodvorska ulica 18, na dvorišču.

Trame

deske in drugi les plačamo po najvišji dnevni ceni. Vagone preskrbimo sami. Ponudbe z najvišjo ceno pod »Banaška veletrgovina« na Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.

□ □ □ □

JANČAR & Co

Ljubljana, Slomškova ul. 19

lastni izdelek oljnatih barv, firneža in stek. kleja. Velika zaloga kopalovega ter belega emailaka sicativa brunolina. Laka za kožije, usnje, polituro in železo, suhih barv ter mizarskega kleja.

□ □ □ □

Bukovo oglje

2 vagona, pozneje več, na prodaj. — Ponudbe na KNEŽJI GOZDNI URAD V OPLLOTNICI POSTAJA KONJICE.

Prodasta se takoj

dua voza

z diro pripravna za trgovce, Ljubljana, Streliška ulica št. 33.

PRIRODNI**malinov sirup**

z rafinadnim sladkorjem okuhan, se dobi po najnižji dnevni ceni v poljubni množini. Nadalje se dobe tudi ekstrakti za umetne soka itd.

Srečko Potnik, Metelkova ulica

LJUBLJANA

(poprej zaloga Mengijske pive).

KAVO

po K 60— za kg dokler traja zaloga. Odjem najmanj eno vrečo, do 10 vreč, večje množine ceneje, oddaja JOS. ZIDAR, Ljubljana.

Lepo posestvo se proda v Cerkljah na Gorenjskem. Vprašanje na: DR. ED. GLOBOČNIK, KRANJ.

Proda se vodna moč, katere ima sil, z vsem poleg spadajočim posestvom in vodnimi pravici, pripravo povsem za kako večje podjetje oziroma tovarno. Pred kratkimi se je nabajala na tem mestu velika mizarske in parketna tovarna. Naslov se poizve v upravništvu našega lista pod št. 2909.

Apno, strešno lepenko

in druge stavbinske potrebščine ponuja Ljubljanska komercialna družba, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 18.

Proda kuhinjska postelja s cvilbato se oskrbništvu v šmartnem pri Litiji. Več se poizve Pod Trančo 2, III. nadstr.

Bukevo oglje

na vagone se proda. Ponudbe na knožovo oskrbništvu v šmartnem pri Litiji.

Tvrdka Ivo Premerl

naznanja, da dospe v kratkem svetovno znani angleški laki tovarne »Naylor Brothers« v Londonu katerih glavno zalogo za celo Jugoslavijo bo imela omenjena tvrdka. Dohod se bo pravočasno naznanil.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša iskreno ljubljena hčerka, oziroma sestra, svakinja, teta, gospodična

Marija Vagaja

poštna oficijantka v p.

danes, dne 20. t. m. previdena s sv. tolažili po dolgotrajni in mučni bolezni mirno zaspala v Gospodu.

Pogreb se vrši v četrtek 22. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Resljeva cesta 3.

Pokojnico priporočamo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 20. julija 1920.

Antonija Vagaja, mati. — Ivan, dr. Anton, Fran, bratje. — Elizabeta Zupanc, sestra. — Elza Vagaja roj. Rapotec, svakinja. — Josip Zupanc, svak. — Nečakinje.

Sprejme se več raznašalcev in kolporterjev.

Pozor!

K. WORSCHÉ - MARIBOR

Gospodska ulica št. 10.

Veletrgovina z manufakturnim blagom.

Priporoča svojo bogato zalogo po jako znižanih cenah.

Čokolado

10 vrst švicarske, 2 vrsti laške, amerikanske in francoske v različnih velikostih sortirano in posamezno razpošilja počenši od 8 kilogramov in več po pošti in železnici

Julio Meinl d. d., Ljubljana.

Julio Meinl d. d.

v Jugoslovansko delniško družbo preosnovano podjetje naznanja cenjenemu občinstvu zopetno

otvoritev

Ljubljanske podružnice na Aleksandrovi cesti št. 1

v hiši Jadranske banke. Naše prejšnje cenjene odjemalce prosimo za nadaljno naklonjenost in se priporočamo za nadaljnji obisk

Ljubljana

J. Meinl d. d.

Bencin**Diesel - olje****Strojno olje****Tovot - mast**

dobavlja promptno

Mineralna rafinerija Dravograd.

Dopise na Centralo v Mariboru.

Tel. 80. Brzjavlj. Rafinerija.

Oddajo se zastopstva zmožnim tvrdkam v vseh večjih mestih Jugoslavije.